BRATSTVO

I PRIJATELJSTVO U ISLAMU

Abdullah Nasir Ulvan

Bratstvo i prijateljstvo u islamu
Abdullah Nasir Ulvan

Prijevod sa arapskog jezika
Grupa prevodilaca

Recenzija prijevoda
Dževad Hot

Urednik
Esmir M. Halilović

Izdavač
Biblioteka *NUN*

ZA INTERNU BRATSKU UPOTREBU

Abdullah Nasir Ulvan

BRATSTVO I PRIJATELJSTVO U ISLAMU

Uvod

Zahvalnost pripada samo Allahu Gospodaru svjetova, i neka je mir i spas na Njegovog poslanika Muhammeda ﷺ na njegovu porodicu, njegove drugove i sve one koji budu dosljedno slijedili i afirmirali njihov put do Sudnjeg dana.
Neka braća su zatražili od mene, posebno za predstavnike islamskog da'veta, a i za sve sljedbenike islama općenito, da obradim i objavim detaljnu studiju koja će jasno ukazati suštinu bratstva u ime Allaha, kako je ono bilo u vrijeme prve generacije sljedbenika Muhammeda ﷺ, ova studija će istovremeno obuhvatiti, najvažnije zasluge bratstva u ime Allaha ﷻ, kao i rezultate toga. U osvjetljavanju navednih tačaka spomenuću i podsjetiti na niz historijskih poučnih primjera istaknutih ličnosti, pravih misionara i upućivača na dobro, koji su zabilježeni u nekoliko historijskih perioda.
Potaknut željom, idejom, voljom ali i potrebom od ovakvog materijala, sa zadovoljstvom sam napisao ove stranice, sa jedinom nadom da ovim iskustvom, islamska omladina i svi aktivisti islamskog da'veta, surađuju u ostvarivanju zaboravljenog nam emaneta, koji nam je ostavila prva generacija islamskog bratstva, i da će se sjediniti pod kormilom nesebične ljubavi, da će se zbratiti u pridržavanju Allahovih naređenja, iskreno želeći, da pod sjenkom Kur'ana zajedno nađu

svjetlost Allahove istine, koja će im osvjetliti put do njihovog traženog cilja.
Zato, molim Allaha ﷻda učini da naš rad bude u Njegovo ime, da nas Njegovom milošću neizmjerno nagradi, da nam osvjetli put, nama i našim budućim islamskim generacijama, a posebno onim koji su aktivni u pozivu Allahu ﷻ, optimistima u budućnosti bratstva u ime Allaha ﷻ kao i onim koji pozivaju u solidarnost i međusobno razumjevanje radi Allaha ﷻ s ciljem da izvrše svoj zadatak: formiranje zajednice u kojoj će rasti međusobna saradnja i ljubav, u kojoj će vladati dobročinstvo i bratstvo onako kako će Allah ﷻ tim biti zadovoljan.
Molim Allaha ﷻ da omogući muslimanima aktivistima, da se na njihovim rukama, ostvari i povrati izgubljena slava i ugled islama i muslimana, i da ih učini primjerom za cijelo čovječanstvo, a Allahu ﷻ to nije teško, On je najbolji zaklon i Najdostojniji odgovoru našim molbama, a posljednja naša dova nek bude: Zahvala pripada samo Allahu Gospodaru svjetova.

Abdullah Nasih Ulvan

Šta predstavlja bratstvo u ime Allahaﷻ?

Bratstvo u ime Allaha ﷻ je sveta blagodat, Allahova svjetlost i razumjevanje, Allahov poklon koji On usađuje u srcima Svojih iskrenih robova i pokornih sljedbenika i podanika. Svemogući Allah ﷻ u sure "el-Enfal" kaže: *"Da si ti potrošio sve ono što na Zemlji postoji, ti ne bi sjedinio srca njihova, ali je Allah sjedinio."*[1]

Također, u drugom ajetu kaže: *"I sjetite se Allahove milosti prema vama kada ste bili jedni drugima neprijatelji, pa je On složio srca vaša i vi ste postali, milošću Njegovom, prijatelji."*[2]

Bratstvo u ime Allaha ﷻ predstavja duhovnu imansku snagu, koja rađa duboka osećanja ljubavi, poštovanja, počasti i međusobnog povjerenja između pripadnika islama koje veže islamsko vjerovanje. Ovo iskreno bratsko osjećanje u dušama vjernika stvara iskrene emocije i naklonjenost, bilo da se radi o preduzimanju pozitivnih društvenih stavova: međusobno potpomaganje, čestitost, tolerancija, potreba za iznalaženjem pravednih rešenja za sjedinjavanjem čak i u teškim momentima, međusobna podrška u nemoćnosti i teškoćama, ili da se radi o preduzimanju odbrambenih stavova u izbjegavanju svega onog što

---

[1] *El-Anfal*, 63.

[2] *Ali Imran*, 103.

škodi bezbednosti ljudi, njihovom vjerovanju, njihovoj časti i individualnosti.

Zato, bratstvo u ime Allaha ﷻ je nedjeljivo svojstvo vjerovanja i pridružna karakteristika bogobojaznosti, jer ne postoji bratstvo bez vjerovanja, niti je kompletno vjerovanje bez bratstva, kao što ne postoji društvo bez iskrenosti, niti iskrenost bez društva.

Što se tiče izreke: "Nema bratstva bez imana (vjerovanja)" ono je produkt Allahovih riječi u kojima se kaže: *"Vjernici su samo braća"*[3], dok zaključak: "Nema društva bez iskrenosti", proizilazi iz Allahovih riječi: *"Tog dana će oni koji su jedni drugima bili prijatelji postati neprijatelji, samo to neće biti oni koji su se Allaha bojali i grijeha klonili."*[4]

Nema sumnje da se bratstvo kojem nedostaje vjerovanje, suočava sa ličnim ciljevima i interesima. Također, ako društvo izgubi iskrenost, rađa se neprijateljstvo i mržnja odmah kada se ukaže prva mogućnost za to, u trci za ovosvjetskim koristima i interesima.

Zato, ako kod nekog muslimana nađeš vjerovanje i bogobojaznost, a ne nađeš iskreno bratstvo i čisto prijateljstvo, onda znaj da je njegovo vjerovanje slabo, a njegova bogobojaznost formalna.

Što se tiče slabog vjerovanja, zaključujemo to na osnovu riječi Allahovog Poslanika ﷺ: "Nije potpunog

---

[3] *El-Hudžurat*, 10.
[4] *Ez-Zuhruf*, 67.

vjerovanja niko od vas, ako svojem bratu ne želi ono što želi samom sebi."[5]

Dok zaključak o formalnoj bogobojaznosti donosimo na osnovu ajeta u kojem Allah ﷻ kaže: *"Jedni drugima pomažite u dobročinstvu i čestitosti, a ne sudjeljujte u grijehu i neprijateljstvu."*[6]

Ljudska duša koja je izgrađena na pravom vjerovanju i poseduje bogobojaznost, pri susretu sa srodnom dušom, također utemeljenog imana i bogobojaznosti, još u prvom momentu osjeća ljudskost i srdačnost u trenucima upoznavanja. Pritom, te dvije duše se utapaju u jednu, a njihova srca se privlače kao da su jedno. Onda ljubav teče kroz sve vene, bratstvo se pokazuje na njihovim licima, i vidiš vjernike koji kao braća, ispunjeni ljudskošću i saosjećanjem, druže se, ispunjeni su brigom jedan za drugim i međusobnom solidarnošću.

I vidiš, kao se upotpunjuju međusobno svojstvom povjerenja, pokrivaju se sjenkom islamskog bratstva, a svaki od njih ponaosob ostavlja u zajednici jak utisak iskrenom pripadanju iskazujući istinu: Ja sam ti a ti si ja. Mi smo dvije duše u jednom tijelu.

S druge strane, prljava i pokvarena duša u nijednom momentu, kada se sretne sa svojim bratom, neće se složiti sa smirenom dušom vjernika, zato što te dvije duše su suprotne po prirodi i imaju različiti pristup.

---

[5] Buhari i Muslim.

[6] *El-Maida*, 2.

Za sva ova svojstva Allahov Poslanik ﷺ se izjasnio u hadisu u kojem kaže: "Ljudi su kao rude, kao zlato i srebro. Najistaknutiji među njima u paganstvu je najistaknutiji u islamu ako bude upućen u vjerovanju. Duše su kao vojska: one koje su slične one se zbliže, a one koje nisu slične udalje se jedna od druge."[7]

Ovo je, braćo, pravo bratstvo u ime Allaha ﷻ to je dar od Allaha i ne može ga svako imati. To je nešto što Allah ﷻ usadi u iskrena vjernička srca. To je duhovna, imanska snaga koja direktno, bez prepreka, se veže sa dušama iskrenih vjernika koji su ispunjeni iskrenim vjerovanjem i pobožnošću. To je snaga što čovjeka tjera da se okiti blagorodnim vrlinama: ljubavi, čestitosti, tolerancije, solidarnosti, humanosti... To su osobine nedjeljive od vjerovanja, ukrašene bogobojaznošću da bi bile potpune. Ovo su stanja kojim su ispunjene čiste duše, a njih su lišene prljave, pokvarene i odbojne duše.

Zato, poštovana omladino, jedino što vam preostaje, poslije pojašnjenih principa i jasno ukazane istine, je da otvorite vrata islamskom bratstvu. Neka vaša srca izvrše Allahove zapovijedi i pomažite jedni druge u oživljavanju tih zapovijedi. Samo tako ćete biti tolerantni među vama samim, a rigorozni i strogi prema vašim neprijateljima, slijedeći time put prve generacije ashaba Allahovog Poslanika ﷺ, koje Allah ﷻ spominje u ajetu: *"Muhammed je Allahov poslanik, a*

[7] Buhari i Muslim.

njegovi sljedbenici su strogi prema nevjernicima, a samilosni među sobom.”[8]

Vrijednost bratstva u ime Allaha ﷻ

Ako bratstvo u ime Allaha ﷻ predstavlja Allahov dar i svetu tajnu, ako je ono nerazdjeljivo svojstvo vjerovanja ogrnuto bogobojaznošću, ako ima pozitivnih uticaja i proizvodi međusobno zbližavanje ljudi različitog temperamenta, onda je Allah ﷻ ukazao, pripadnicima ovog bratstva veliko poštovanje, vrijednost, stepen i nagradu. Na taj način sinovi islama se podstiču na prihvatanju Allahovih naređenja i udaljavanju od Njegovih zabrana, krečući se baščama islama s nadom da će pripadnici islamskog bratstva postati što čistiji vjernici i bogobojazniji muslimani.
Evo u produžetku, poštovana braćo, vjernici, nekoliko mirisa sa cvijeća poruka Allahovog Poslanika ﷺ koji pokazuju vrijednost i čast bratstva u ime Allaha ﷻ kao i stepen koji će postići oni koji su zbratimljeni u ime Allaha ﷻ:

1. Njihova lica pretstavljaju svjetlost;
Ovo zaključujemo iz hadisa Ebu Davuda u kojem Allahov Poslanik ﷺ kaže: “Doista neki Allahovi robovi nisu poslanici niti šehidi, ali će na Sudnjem danu zavidjeti i poslanici i šehidi, zbog njihovog mjesta kod Allaha”, ashabi upitaše: “Ko su oni, o Allahov

---

[8] *El-Fath*, 29.

Poslaniče!" Allahov Poslanik ﷺ im odgovori: "To su oni koji su se voljeli samo u ime Allaha, a nisu bili povezani rodbinstvom ili kupoprodajom. Kunem se Allahom da su njihova lica svjetlost, a oni koji imaju svjetlost neće se bojati kada se ostali ljudi budu bojali, niti će tugovati kada budu ostali tugovali (Na Sudnjem danu)".

2. Oprostiće im se njihovi grijesi;

Prenosi Taberani, da je Allahov Poslanik ﷺ rekao: "Kada musliman sretne svojeg brata muslimana i rukuje se s njim, grijesi spadaju sa njih kao što lišće pada sa suhog drveta kada puše jak vjetar. Oprostiće im se grijesi pa makar ih bilo koliko morske pjene".

3. Oni će na Sudnjem danu biti ispod sjenke Allahovog Arša;

Kao što prenosi Imam Muslim da je Allahov Poslanik ﷺ rekao: "Zaista će Allah na Sudnjem danu reći: Gdje su oni koji su se voljeli u Moje ime? Danas ću ih smjestiti pod Moj hlad, osim kojeg drugog hlada nema".

Takođe od sedam skupina ljudi koji će biti pod Allahovim hladom na Sudnjem danu, kada ne bude drugog hlada osim Njegovog, biće i skupina: "... i dvoje koji se budu voljeli u ime Allaha, koji su se družili zbog Njegovih naređenja i rastajali zbog Njegovih zabrana."[9]

---

[9] Buhari i Muslim.

4. Oni su pod zaštitom Allahove ljubavi;

Kao što prenosi Imam Malik od Allahovog Poslanika ﷺ koji je rekao da je Allah ﷻ rekao: "Moja ljubav je garantirana onim koji se budu voljeli u Moje ime, i koji se posjećuju u Moje ime".

Sa istim značenjem se prenosi i jedan hadis od Allahovog Poslanika ﷺ kojeg prenosi Muslim: "Neki čovjek je krenuo posjetiti svojeg brata u vjeri u nekom mjestu. Allah ﷻ pošalje meleka da ga presretne na tom putu i kada se sretoše, melek ga upita: "Kuda si krenuo?" Čovjek odgovori: "Krenuo sam posjetiti svog brata u ovom mjestu." Melek ga upita: "Imaš li koristi (interes) koju želiš od tvojeg brata?" Čovjek odgovori: "Ne, ja ga volim u ime Allaha," onda mu melek reče: "Ja sam poslat od Allaha ﷻ, poslao me tebi da ti kažem da te Allah voli koliko ti voliš svog brata (u vjeri)".

5. Oni će biti u Džennetu i postići će Njegovo zadovoljstvo;

Prenosi Tirmizi da je Allahov Poslanik ﷺ rekao: "Ko posjeti bolesnog, ili svog brata u ime Allaha ﷻ, pozvaće ga poseban glasnik sa nebesa, govoreći mu: "Učinio si dobro djelo, tvoja posjeta je dobro, zbog toga ti je pripremljeno mjesto u Džennetu".

6. Oni su od onih koji će osjetiti slast vjerovanja;

Buhari i Muslim prenose hadis u kojem Allahov Poslanik ﷺ kaže: "Ko posjeduje ova tri svojstva u sebi, osjetiće slast imana (vjerovanja): Da voli Allaha i

Negovog Poslanika najviše od svega i svakoga, da voli brata u vjeri radi Allaha samo, a ne zbog nekih drugih ciljeva i da mrzi povratak u nevjerstvo, poslije Allahove upute, kao što mrzi da bude bačen u vatru".

Draga braćo u islamu ovo su najvažnije ovosvjetske i ahiretske vrijednosti koje će postići oni vjernici koji će krenuti putem iskrene međusobne ljubavi u ime Allaha ﷻ, oni koji će uložiti napor i iskreno se založiti da postanu braća samo u Njegovo ime.

Kao što smo vidjeli i upoznali, iskreno prijateljstvo i bratimljenje u ime Allaha ﷻ će biti nagrađeno sa:

1. Njihova lica će sijati od svjetlosti imana;
2. Spasti će s njih grijesi kao što padaju listovi sa osušenog stabla kada duva jak vjetar;
3. Allah ﷻ će ih smjestiti pod Svoj hlad, na Dan kada ne bude drugog hlada osim Njegovog;
4. Svemogući će ih zaštititi Svojom ljubavlju;
5. Biće smješteni u prostranstvima Dženneta, i
6. U svojim srcima će osjetiti slast imana.

Zamislite samo koliko je uzvišeno djelo kada se muslimani pozdravljaju jedni s drugima u toj sjenci islamskog bratstva, kako se vežu njihove duše uzajamnim vezama sjedinjene s prijateljstvom u ime Allaha ﷻ i koliko je uzvišen njihov stepen i veličanstvena njihova nagrada kod Allaha ﷻ kada su vjernici upućeni putem islamskog bratstva, solidarnosti i prijateljstva u ime Allaha ﷻ.

Uslovi postizanja bratstva u ime Allaha ﷻ

Bratstvo u ime Allaha ﷻ ima svoje uslove i osnove na kojima je izgrađeno njegovo ostvarenje i uspjeh, i neće biti primljeno kod Allaha ﷻ sve dok muslimani iskreno ne budu slijedili ta uputstva Kur'ana i tradicije Allahovog Poslanika ﷺ, sve dok maksimalno ne budu dali sve od sebe u dosljednom i istrajnom prihvatanju savršenih Božijih upustava.
A sada, poštovana braćo u islamu, da vidimo koji su to najvažniji uslovi, i koje su osnove islamskog bratstva, s nadom da će njihovo iznošenje biti pouka i podsjetnik za sve one koji poštuju Allahove odredbe:

1. Bratstvo mora biti iskreno u ime Allaha ﷻ;

Da bi se ostvarilo iskreno bratstvo u gore spomenutoj formi, zbratimljeni trebaju odstraniti u međusobnom odnosu lične interese i korist, odnosno individualne potrebe. Ako se prevaziđu ovakve niske želje, možemo se iskreno nadati bratstvu, u ostvarenju pozitivnih rezultata koji proizilaze iz toga kako za pojedinca tako i za cijelu zajednicu uopće.
Kao dokaz iskrenog bratstva i njegove neophodnosti ponovićemo već spomenuti hadis kojeg prenosi Muslim: "Neki čovjek je krenuo posjetiti svojeg brata u vjeri u nekom mjestu. Allah ﷻ pošalje meleka da ga presretne na tom putu i kada se sretoše, melek ga upita: "Kud si krenuo?" Čovjek odgovori: "Krenuo sam posjetiti mojeg brata u ovom mjestu." Melek ga

upita: “Imaš li koristi (interes) koju želiš od tvojeg brata?” Čovjek odgovori: “Ne, ja ga volim u ime Allaha,” onda mu melek reče: “Ja sam poslat od Allaha ﷻ, poslao me tebi da ti kažem da te Allah voli koliko ti voliš svoga brata (u vjeri)”.

2. Bratstvo mora biti zaštićeno imanom i bogobojaznošću;

Ne može postojati bratstvo bez ovih osobina. Zato, za ostvarenje iskrenog bratstva musliman treba izabrati prave iskrene vjernike, a među njima izabraće najbogobojaznije i najupućenije kao prijatelje.

Kao dokaz da su ove osobine neophodne i uslov za bratstvo u ime Allaha ﷻ, navest ćemo Allahove riječi:

“Vjernici su samo braća”, i

“Tog dana će oni koji su jedni drugima bili prijatelji postati neprijatelji, samo to neće biti oni koji su se Allaha bojali i grijeha klonili”.

Prenose Ebu Davud i Tirmizi hadis Ebu Se’id el-Hudri رضي الله عنه da je Allahov Poslanik ﷺ rekao: “Druži se samo s vjernikom i nek ne jede tvoju hranu osim bogobojazni”.

U tom značenju, također, prenose Ebu Davud i Tirmizi hadis Ebu Hurejre u kojem Allahov Poslanik ﷺ kaže: “Čovjek je vjere svoga prijatelja, zato nek´ pripazi svako od vas s kim se druži”. Kada se bratstvo temelji na ovim osnovama (vjera i bogobojaznost) imaće dublje korijene čak i od planine i biće čvrstog materijala kao neko ogromno zdanje, koje neće moći pomjeriti nikakvi potresi niti zemljotresi, i ništa neće

moći da naškodi takvoj bratskoj vezi koja je zaštićena vjerovanjem i bogobojaznošću.

3. Bratstvo se mora pridržavati islamskih metoda;
Nemoguće je potpuno ostvariti bratstvo u ime Allaha ﷻ sve dok pripadnici tog bratstva ne donesu zakletvu da će Allahov šerijat biti njihov jedinstveni zakon, a u svakom stanju i situaciji uputa Muhammeda ﷺ biti njihov vodič.
Dokaz ovome je hadis Muhammeda ﷺ koji smo već spomenuli ranije, (O sedam grupa ljudi koji će biti pod Allahovim hladom na Dan kada ne bude drugog hlada osim Njegovog). Ovi ljudi su se saglasili da će se u svom prijateljstvu pridržavati Allahovih zakona i saglasili su se da u razilaženjima postupe prema Allahovim zakonima.
Zbog svih ovih vrijednosti, primjetićemo kako dva ashaba Allahovog Poslanika Muhammeda ﷺ kada bi se sreli na putu, ne bi se razdvojili, dok jedan drugom ne bi proučili suru "el-Asr' koja glasi:
"Tako mi vremena, čovjek, doista, gubi, samo ne oni koji vjeruju i dobra djela čine, i koji jedni drugima istinu preporučuju i koji jedni drugima preporučuju strpljenje."
Ovim se zaključuje da se ova dva ashaba pridržavaju Allahovih zakona i pravila, čime su oni ostvarivali plodove i rezultate vjerovanja, učinili dobro djelo preporučujući jedni drugima prihvatanje istine, kao što su bili odlučni da će vjerno ustrajati u ovoj vjeri.

Allah ﷻ se smilovao imamu Šafiji, koliko je bio jasan i precizan u svojim shvatanjima kada je rekao: "Da je iz Kur´ana objavljeno samo sure el-Asr bilo bi dovoljno ljudima (za uputu)."
Kada ljudi ostvare ove ciljeve, svaki musliman koji je pripadnik te zajednice će biti živi Kur'an koji se kreće po zemljinoj površini, sa divnim primjetljivim osobinama lijepog ophođenja, lijepih postupaka i ljubaznosti, a to je zbog njegovog prihvatanja Allahovih propisa i islamskih principa u sveukupnom životu, jer Islam obuhvata cjelokupni ljudski život, od vjerovanja srcem, iskazivanja jezikom pa do postupanja prema tim principima.

4. Bratstvo mora biti utemeljeno na međusobnom savjetovanju u ime Allaha ﷻ;
Bratstvo ne može biti to što jeste, sve dok jedan musliman ne postane ogledalo drugom muslimanu, tj. kada jedan od njih primjeti kod drugog dobro djelo trebaju se podržati u istrajnosti ostvarenju tog dobra, dok ako jedan kod drugog primjeti neku slabost ili manu, tajno će se posavjetovati, da se ne bi zastidjeli u očima ljudi i podsjetiće se na Allahovo bdjenje nad svim njihovim postupcima i događajima, savjetujući se pritom Allahovim savjetima i uputama. Iskrena braća na ovaj način se pomažu u sticanju moralnih vrlina i odstranjuju negativne osobine, nastojeći da formiraju prijateljske ličnosti na osnovama islama i ispravnih mjerila Allahovog zakona.

Sa ovakvim iskrenim savjetom, u ime Allaha ﷻ, Allahov Poslanik ﷺ je podsticao svoje ashabe, onda kada je formirao pravu veliku islamsku zajednicu, zadužujući sve muslimane da pozivaju u dobro i upućuju ka Allahovom putu, gdje god oni bili, da budu primjer ostalima gdje god se nalazili.

Buhari i Muslim prenose od Džerir bin Abdullah el-Bedželija da je rekao: "Dao sam zavjet Allahovom Poslaniku ﷺ da ću klanjati namaz, davati zekat i savjetovati svakog muslimana u ime Allaha ﷻ."

Pored ovog srećemo još puno drugih primjera gdje Allahov Poslanik ﷺ zadužuje sve muslimane da savjetuju praktikovanje Allahovih naređenja i poštuju Njegovu Knjigu, da slijede praksu Allahovog Poslanika ﷺ, da poštuju vođe i starešine kao i sav narod općenito.

Imam Muslim prenosi da je Allahov Poslanik ﷺ rekao: "Vjera je savjetovanje", - za koga, o Allahov Poslaniče? upitasmo, a on odgovori: "Za Allaha, Njegovu Knjigu, Njegova Poslanika, za vođe muslimana i ljude općenito".

Evo ukratko pojašnjenje ovog hadisa:

- "Za Allaha" – Vjerovanje u Allaha, opisujući ga svojstvima dostojanstvenim Njemu i poslušnost u izvršenju Njegovih naređenja i kloniti se Njegovih zabrana;
- "za Njegovu Knjigu" – Iskreno čitanje i shvatanje Kur'ana, postupanje po njegovim upustvima i vjerovanje u tekstove koje on sadrži;

- "za Njegova Poslanika" – Vjerovanje u Allahovog Poslanika. Pridržavajući se njegovoj praksi i biti poslušan njegovim naređenjima;
- "za vođe muslimana" – Njihovo savjetovanje ako pogriješe, biti poslušan njihovim naređenjima, ako su saglasnim vjerskim odredbama; i
- "i ljudima općenito" – Biti od koristi ostalima, odstranjivati štetu od njih, naređivati da čine dobra djela i zabranjivati zlo.

Kako ćemo postupiti ako brat-vjernik ne prihvati naš savjet?

U okolnostima kada savjetovanje i opomena su beskorisni za onog ko čini razvrat, kada njegovi loši postupci i dalje se nastavljaju, a on ustraje u zabranjenim postupcima; kada smo ubeđeni u to, a nastojanja i uputstva griješniku su beznadežna, tj. ne prihvataju se naši savjeti, tada uptrebljavamo druge metode, koji se mogu smatrati upozorenjem.

Uostalom, riječ je o posebnoj dužnosti vjernika prema njemu, a to je izolacija i udaljavanje od njega, izbjegavati saradnju i razgovor s njim, s namjerom da se postigne Allahovo zadovoljstvo, a s druge strane da se onaj koji čini grijeh time sam povrati na Allahov put, i uputi sebe ka Allahovoj vjeri. Međutim, ukoliko nema drugih metoda za njegovu uputu, a griješnik i dalje nastavlja sa neposlušnošću i praktikovanjem harama, onda se takva ličnost treba trajno izbjegavati, potpuno izolirati. Ovakvo udaljivanje od griješnika računa se kao najčvršće vjerovanje.

Evo nekoliko dokaza koji potvrđuju spomenuto:

- Prenosi Taberani od Ibn Abbasa da je Allahov Poslanik ﷺ rekao: "Najčvršća veza sa imanom je: prijateljstvo i neprijateljstvo u ime Allaha; ljubav samo radi Allaha i mržnja samo radi Allaha."
- Buhari prenosi u svome "Sahih" u poglavlju: "Šta je dozvoljeno od izbjegavanja i udaljivanja griješnika: "Da je ashab Allahovog Poslanika ﷺ Ka'b bin Malik kada je izostao u bici na Tebuk rekao: Allahov

Poslanik ﷺ je zabranio mu'minima da razgovaraju sa mnom pedeset dana", sve dok onima koji su izostali iz bitke, zemlja, koliko god da je bila prostrana, ne postade tijesna, i kad im se stisnu u dušama njihovim, zato što niko nije govorio, niti ih je selamio, niti je sjedio sa njima, sve dok Allah ﷻ nije objavio da im je primljeno njihovo pokajanje.

- Isto tako prenosi se da je Allahov Poslanik ﷺ napustio i udaljijo se od svojih supruga cijeli mjesec, s namerom njihovog vaspitanja, da same uvide svoju grešku zbog toga što su prekršile Allahovo naređenje.
- Imam Sujuti prenosi da Abdullah bin Omer رضي الله عنه nije razgovarao sa svojim sinom do svoje smrti, zato što ovaj nije prihvatao hadis Allahovog Poslanika ﷺ u kojem on zabranjuje muževima da zabrane svojim ženama odlazak u džamiju.
- Buhari i Muslim prenose od Ebu Seida رضي الله عنه da je rekao: "Allahov Poslanik ﷺ je zabranio da se bacaju kamenčići palcem i kažiprstom, jer time neće se uloviti niti ratovati s neprijateljem, već se time može nekom slomiti zub ili izbiti oko." U drugoj predaji stoji da je neko od bliskih Ibn Mugaffela bacao kamenčiće na taj način, a Ibn Mugaffel mu zabrani i još mu reče: "Tako se ne lovi". Mladić ne prihvati ovaj savjet i nastavi sa bacanjem, na šta mu on reče: "Kažem ti da je Allahov Poslanik ﷺ zabranio da se tako gađa, a ti ponovo radiš isto! Neću s tobom govoriti nikada više!".

Kao što vidiš, poštovani brate u islamu, namjera udaljavanja i izbjegavanja razgovora s takvim osobama,

ima za cilj preventivno djelovanje, s namjerom vaspitavanja, da bi shvatili svoju grešku i vratili se na pravi put, zbog toga se i Allahov Poslanik ﷺ udaljavao od svojih žena po mjesec dana, kao što su se ashabi udaljili i nisu govorili, niti sjedili s onima koji su izostali s bitke na Tebuku, i to cijelih pedeset dana.

Ovako se postupa sa pripadnicima islama, sljedbenicima Allahove vjere.

A ako se izolacija i odbegavanje odnosi na nevjernika, ateistu, muslimana koji je izašao iz okvira islama, prelazeći u drugu vjeru, onda je ovaj čin jedan od najosnovnijih dužnosti i obaveza islama i najasnijih kur'anskih uputa. Isto se odnosi i ako su u pitanju roditelji, brat, dijete zato što je udaljavanje od tih osoba zahtjev vjere, a to je primarnije od bilo čega drugog.

Svemogući Allah ﷻ u jednom ajetu kaže:

"Ne treba da ljudi koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju budu u ljubavi sa onima koji su Allahu i Poslaniku Njegovu suprotstavljaju, makar im oni, bili, očevi njihovi, ili sinovi njihovi, ili braća njihova, ili rođaci njihovi."[10]

U drugom ajetu stoji:

"O vjernici, ne prijateljujte ni sa očevima vašim ni sa braćom vašom ako više vole nevjerovanje od vjerovanja. Onaj od vas koji bude s njima prijateljovao, taj se doista prema sebi ogriješio."[11]

---

[10] *El-Mudžadala*, 22.

[11] *Et-Tavba*, 23.

U istoj suri se kaže: *"A što je Ibrahim tražio oprosta za svoga oca bilo je samo zbog obećanja koje mu je dao. A čim mu je bilo jasno da je on Allahov neprijatelj, on ga se odrekao. Ibrahim je doista bio pun sažaljenja i obazriv."*[12]

Iz dosad spomenutih tekstova i dokaza možemo donijeti zaključak da je izbjegavanje i izolacija svojih bližnjih, ako su griješnici i ne prihvataju opomenu za ukazane grijehe već nastavljaju sa svojom praksom, na osnov istinskog vjerovanja, čovjek se treba udaljiti od njih, jer islam smatra islamsku bratsku vezu većom od svih ostalih veza, bilo to rodbinskog ili nekog drugog karaktera.

Da ne zaboravimo: islamsko stabilno i nepromjenjivo pravilo glasi: Vjernici su samo braća, dok, stalna, vječna i nepromjenjiva kur'anska parola glasi: Najugledniji kod Allaha ﷻ je onaj koji Ga se najviše boji.

---

[12] *Et-Tavba*, 114.

Članovi islamskog bratstva će se pomagati u sreći i nesreći

Ne mogu se potpuno ostvariti Allahova naređenja, dok vjernici ne podijele međusobno svoje radosti i teške, krizne momente života, pomažući se pritom u zajedničkom duhu i snazi.
Ako islam svojim sljedbenicima naređuje međusobno pomaganje u srećnim i teškim okolnostima kao dužnost i obavezu, onda je to onim koji su se zbratimili u ime Allaha veća dužnost u ostvarenju ovog ideala! Ovo je posebno naglašeno zato što su zbratimljeni u ime Allaha ﷻ dali prisegu i odlučili da u međusobnim odnosima primjene Allahove zakone kako riječima tako i djelima; da praktikuju Allahove zapovjesti cjelosno ili djelimično (po njihovim mogućnostima), da ne izostaju u izvršenju vjerskih obaveza; da se ne udaljuju od Allahovog zakona u svojem ponašanju i postupcima, niti zbog najmanjeg ličnog interesa!
Te stvari islam potvrđuje sledećim istinama:

- *"Jedni drugima pomažite u dobročinstvu i čestitosti."*[13]
- "Nijedan od vas neće biti vjernik sve dok ne bude želio svome bratu ono što sam sebi želi."[14]

---

[13] *El-Maida*, 2.
[14] Buhari, Muslim, Ahmed i Nesai.

- "Ko bude imao jahalicu, neka pomogne (s njom) onom koji je nema, a ko bude imao viška hrane neka dade onom ko nema."[15]
- "Musliman je muslimanu brat: ne smije mu nasilje učiniti, niti ga na cjedilu ostaviti."[16]
- "Allah će pomoći onome ko bude bio u pomoći svome bratu. Onome ko bude olakšao muslimanu kakvu tegobu, Allah će njegovu tegobu olakšati na Sudnjem danu, ko muslimanu pokrije neku manu, Allah će pokriti neku njegovu manu na Sudnjem danu."[17]
- "Musliman prema muslimanu odnosi se kao zdanje čiji se djelovi međusobno vežu i čine jednu čvrstu cjelinu. Pa tako ako se jedan dio organa razboli, cijelo tijelo osjeća bol."[18]

U gore izloženim primjerima ukazato je na odnose muslimana u općem kontekstu, dok je primjena Allahovih odredbi i Poslanikovih savjeta, zbratimljenim u ime Allaha ﷻ, strožijih razmjera i oni snose veću odgovornost kod Allaha ﷻ jer su samovoljno dali prisegu i odlučili slijediti korake Allahovih uputa i prakse Allahovog Poslanika ﷺ.
Znači, poštovana braćo u islamu: bratstvo u ime Allaha ﷻ se ostvaruje spomenutim naznakama u kur´anskim ajetima i riječima Allahovog Poslanika ﷺ:

---

[15] Muslim.
[16] Buhari, Muslim, Ebu Davud, Nesai i Tirmizi.
[17] Buhari, Muslim, Ebu Davud, Nesai i Tirmizi.
[18] Buhari.

1. Ako je iskreno, i radi Allahovog zadovoljstva i nagrade;
2. Ako je popraćeno imanom-vjerovanjem i bogobojaznošću;
3. Ako se pridržava islamskih zakona;
4. Ako se bazira na savjetima u ime Allaha ﷻ;
5. Ako se pomažu u sreći i nesreći (imetku i siromaštvu).

Ako bratstvo sadrži ove osobine, ako poseduje predviđene uslove, ako se služi ovim metodama, takvom bratstvu neće naškoditi noćni potresi niti dnevne nedaće, već ostaje trajno kao i univerzum, snažno je kao planine, svetlo kao sunce, promjenljivo u reformama kao dan i noć.

Metode za jačanje bratstva i bratskog duha

Islam poseduje praktične principe i napredne ideje za produbljenje bratske ljubavi i bratskog duha. Ako se budu po njima upravljali oni koji su zbratimljeni u ime Allaha ﷻ, njihova povezanost i uzajamni interesi bi jačali iz dana u dan.

Evo, poštovana braćo vjernici, nekih od tih principa u produbljivanju bratskog duha:

1) Kada vjernik zavoli svojeg brata neka ga obavijesti o tome;

U vezi sa ovim prenosi Ebu Davud da je Allahov Poslanik ﷺ rekao: "Kada čovjek zavoli svojeg brata, neka ga obavjesti o tome". Također, prenosi se vjerodostojnim putem od Enesa ؓ da je neki čovjek bio kod Allahovog Poslanika ﷺ kada je pored njih prošao neki drugi čovjek, na šta ovaj prvi reče: "O, Allahov Poslaniče! Ja ovog čovjeka volim u ime Allaha!" Allahov Poslanik ﷺ mu reče: "Jesi li ga obavijestio o tome?", "Ne" – odgovori ovaj, na šta mu Allahov Poslanik ﷺ reče: "Obavijesti ga onda", čovjek otrča onom koji prođe i kada ga sustiže reče mu: "Ja te volim u ime Allaha," na šta ovaj drugi odgovori: "Allah tebe zavolio, kao što si ti mene."

2) Kada se razdvoje, braća će jedan od drugog zatražiti da se prisjete dovom, da oproste i moliće Allaha da oprosti njihove grijehe;

Bazirajući se na predaji koju prenosi Omer ﷺ koji je rekao: “Zatražio sam dozvolu od Allahovog Poslanika ﷺ da se udaljim od njega poslije Umre, on mi je dozvolio rekavši: 'Nemoj zaboraviti da nas spomeneš u tvojim dovama brate moj!"
Omer je rekao: “Poslanik mi je kazao jedne riječi zbog kojih mi je drago da živim na ovom svijetu”. U jednom drugom rivajetu se kaže da mu je Muhammed ﷺ. rekao: “Brate moj, sjeti se nas u tvojim dovama.”[19]
Imam Muslim u svojoj zbirci hadisa prenosi od Omera ﷺ da je Allahov Poslanik ﷺ rekao: “Svaki musliman koji se bude molio za svojeg brata, u njegovom odsustvu, imaće jednog meleka koji potvrđuje njegovu dovu govoreći: “To isto i tebi”.

3) Kada se braća sretnu, sresti će se vedrog lica;
Imam Muslim prenosi od Ebu Zerr ﷺ da je Allahov Poslanik ﷺ rekao: “Nemoj ponižavati ni najmanje dobro djelo, kao što je susret s bratom muslimanom vedrog lica”, odnosno nasmijanog i prijatnog lica.

4) Kada se braća sretnu rukovaće se;
Ebu Davud prenosi hadis od Berra ﷺ da je Allahov Poslanik ﷺ rekao: “Kada se dvojica sretnu i pozdrave rukovanjem, biće im oprošteni grijesi prije nego se rastanu”.

---

[19] Prenose Ebu Davud i Tirmizi.

5) Braća će se povremeno i prema mogućnostima posjećivati;

Prenosi Imam Malik u svojoj zbirci hadisa "Muvetta", jedan hadis-i-kudsi u kojem Allah ﷻ kaže: "Moja ljubav i oprost su obezbeđeni onima koji se vole, koji se druže i rastaju u Moje ime".

6) Braća su dužni čestitati jedan drugom u svečanim trenucima;

Prenosi Taberani od Enes ؓ da je Allahov Poslanik ﷺ rekao: "Ko sretne svojeg brata s namjerom da ga obraduje s onim što njega veseli, Allah ﷻ će ga obradovati s istim na Sudnji dan".

Kada čestitaju jedan drugom najbolje je uraditi to, sa već poznatim vjerski propisanim načinom čestitanja, kao što su:

- Kada se bratu muslimanu rodi dijete, čestitaće mu na sledeći način: "Nek ti podareno čedo bude od upućenih! Neka je Slavljen Onaj koji ti je ga podario! Dabogda zaslužio Njegovu počast! Dabogda porasto sretan! "[20]
- Kada brat musliman pristigne s puta, dočekaćemo ga riječima: "Zahvala pripada samo Allahu, koji te je sačuvao, primio tvoje namjere i počastio te. "
- Kada brat musliman pristigne sa borbe na Allahovom putu, dočekaćemo ga riječima: "Zahvalnost pripada samo Allahu, koji ti je omogućio pobjedu i počastio te! ".

---

[20] Prenosi Husejn ibn Ali.

- Kada brat dođe s hadždža reči će mu se: "Neka Allah primi tvoj hadždž, nek ti oprosti grijehe i poveća nafaku".
- Kada se brat musliman oženi čestitaće mu se sledećim riječima: "Allah te blagoslovio i svaku ti blagodat dao! Allah vas sjedinio u dobru!".
- Poslije klanjanja bajram namaza čestitaćemo bratu riječima: "Neka Allah primi naša dobra djela".
- Kada brat musliman uradi neko dobro djelo za tebe, zahvalićemo mu se ovim riječima: "Allah ti blagoslov dao u porodici tvojoj i imovini tvojoj. Neka te Allah nagradi svakim dobrom".

7) Braća su dužna u svečanim prilikama davati jedan drugom poklone;

Dejlemi prenosi hadis Enesa ؓ da je Allahov Poslanik ﷺ rekao: “Dijelite međusobno poklone, jer to rađa ljubav i odstranjuje mržnju”.

Taberani prenosi hadis od Aiše r.a. da je Allahov Poslanik ﷺ rekao: “Voljećete se ako dijelite poklone jedan drugome”.

8) Braća muslimani su dužni brinuti se jedan za drugog u neophodnim stvarima;

Prenosi Imam Muslim hadis Ebu Hurejre ؓ da je Allahov Poslanik ﷺ rekao: “Ko bude pomogao svome bratu u nekoj njegovoj potrebi, Allah će njemu pomoći u njegovoj potrebi, ko olakša bratu muslimanu kakvu tegobu, Allah će olakšati neku njegovu tegobu na Sudnjem danu, ko sakrije sramotu muslimana, Allah će

pokriti njegovu sramotu na ovom i na budućem svijetu, Allah pomaže Svojeg roba, sve dok on pomaže svojeg brata u vjeri".

9) Braća muslimani su dužni obavljati svakodnevne bratske obaveze;

Neke od tih svakodnevnih obaveza su: da se posećuju kad je neko od njih bolestan, kada pozovu jedan drugog da se odazovu pozivu, kada jedan od njih kihne drugi će mu nazdraviti, kada je nekom od njih načinjena šteta pomoći će mu se, ove dužnosti ćemo, inšaallah, kasnije opširnije pojasniti.

Kao što smo već istakli, poštovana braćo, sredstva s kojim produbljujemo međusobna bratska osjećanja su: da musliman saopći svom bratu muslimanu da ga voli u ime Allaha ﷻ, da mole za oprost i spas jedan za drugog, da iskažu radost u susretu i pozdrave se rukovanjem, da čestitaju jedan drugome lijepim riječima i poklonima za takve svečane prilike, da s vrijemena na vrijeme posjete jedan drugog, da se pobrinu rešiti probleme i brige svojem bratu, da savjesno i odgovorno raspodjele svoje muke i boli, jer će se samo tada među njima razviti i produbiti bratska veza u ime Allaha ﷻ, postaće vidljiva međusobna solidarnost i tolerancija, a bratska veza će postajati sve jača i jača.

Ova sredstva su namjenjena svim sljedbenicima islama, ali onima zbratimljenim u ime Allaha, a ne iz nekog interesa, postaju dužnost i obaveza, jer kaže se:

“Dobra djela za nekog su loša. Ono što moraju posebni, ne traži se od svih”.

I na kraju, nema sumnje da će oni, kao što to islam naređuje, biti lijep primjer i divna pouka ostalim muslimanima. Njihovom uputom i postupcima, upućivaće druge, njihovim ponašanjem biće pouka drugima.

Dužnosti koje imaju pripadnici bratstva u ime Allaha ﷻ

One se dijele na dvije vrste:
1) Opće dužnosti, i
2) Pojedinačne dužnosti.

Neke od općih dužnosti svakog muslimana su:
1. Širenje islamskog pozdrava,
2. Odpozdraviti na islamski pozdrav,
3. Posjetiti bolesnog,
4. Ispratiti dženazu,
5. Odazvati se pozivu,
6. Nazdraviti onom ko kihne,
7. Ispuniti dato obećanje,
8. Pomognuti onog ko je na neki način oštećen,
9. Posvjetiti pažnju i savjetovati onog ko za to ima potrebu,
10. Ukloniti muku od nekog,
11. Olakšati onom ko je u nekoj poteškoći,
12. Pokriti manu ili nedostatak nekom, i
13. Izbjegavati negativne slabosti kao: zavidnost, mržnju, nepravdu, omalovažavanje i ostale, njima slične, negativne osobine.

Dokaz za gore spomenuta prava i dužnosti su riječi Allahovog Poslanika ﷺ koje prenosi Imam Muslim od Ebu Hurejre u kojima kaže: "Musliman je dužan spram muslimana šest stvari: kada ga sretne pozdraviće ga, kada ga pozove (na veselje) odazvaće mu se, kada

traži savjet savjetovaće ga, kada kihne i kaže "elamdulillah" nazdraviće mu sa "jerhamukellah", kada se razboli posjetiće ga, kada umre ispratiće mu dženazu".

Prenose Buhari i Muslim od Berra´ bin Azib ؓ da je rekao: "Allahov Poslanik ﷺ nam je naredio sedam stvari i zabranio sedam. Naredio nam je: da posjetimo bolesnog, da ispratimo dženazu, da nazdravimo onom ko kihne, da data obećanja ispunjavamo, da pomognemo onom kome je nepravda nanešena, da širimo selam (islamski pozdrav)..."

Prenosi Imam Muslim od Ebu Hurejre ؓ da je Allahov Poslanik ﷺ rekao: "Ko bude pomogao svome bratu u nekoj njegovoj potrebi, Allah će njemu pomoći u njegovoj potrebi, ko olakša bratu muslimanu kakvu tegobu, Allah će olakšati neku njegovu tegobu na Sudnjem danu, ko sakrije sramotu muslimana, Allah će pokriti njegovu sramotu na ovom i na budućem svijetu, Allah pomaže Svojeg roba, sve dok on pomaže svojeg brata u vjeri".

Imam Buhari prenosi od Ebu Hurejre ؓ da je Allahov Poslanik ﷺ rekao: "Čuvajte se uobraženosti, jer je ona najlažniji govor, ne prisluškujte, i ne ogovarajte, ne suprostavljajte se istini, ne zavidite jedan drugome i ne mrzite se, o Allahovi robovi! Budite braća, musliman je muslimanu brat, ne nanosi mu zlo, ne ostavlja ga bez pomoći i ne ponižava ga. Bogobojaznost je ovdje (pokazujući u grudi). Dosta je čovjeku grijeha da ponizi svoga brata muslimana. Svakom muslimanu je haram: krv (život), čast i imetak drugog muslimana".

Pojedinačna prava muslimana

Pojedinačna prava muslimana su vrlo bitna, zato što su utemeljena na izbor iskrene, pobožne grupe muslimana koji su uzeli sebi primjer dobre generacije muslimana. Ovu odabranu grupu musliman je izabrao kao primjer sebi u svim životnim situacijama. Spomenuta prava je musliman prisvojio za dobrobit svoje ličnosti, koja će mu biti olakšica u njegovom životu za teške situacije, oslonac u muci, zaštita njegovih tajni, izvor konsultiranja, ogledalo savjetovanja i utjeha u nesreći, kao i u trenucima radosti.

Zbog toga, musliman treba poznavati najbitnije tačke i najvažnija prava i realizovati ih na najbolji mogući način. A to su:

1 – *Imati u obziru da su ona opća prava koja smo spomenuli primarnija od pojedinačnih prava.*

To znači da musliman one ljude koje je izabrao kao svoje drugove i braću treba da: kada ga pozdrave, da uzvrati na selam; kada se razbole, da ih posjeti; da prisustvuje njihovoj dženazi; kada ga pozivaju, da se odazove; kada neko od njih kihne, da mu nazdravi; kada se zakune, da stoji na datoj zakletvi; kada njima bude nanesena nepravda (zlo), da pomogne; kada potraže savjet od njega, da ih posavjetuje; kada nekoga obuzme muka, da olakša muku; kada se nađu u teškom stanju, da pruži zaštitničku ruku; kada neko oslabi, da prikrije njihove mane; da otkloni sve ono što je štetno

po njihov imetak, život, čast i dostojanstvo, gdje god se nalazili.

2 – Dozvoljeno je uzeti hranu iz kuće svog druga, bez njegovog znanja ili dozvole.

Bazirajuće se na ajet u kome Allah ﷻ kaže: *"Nije grijeh slijepcu, niti je grijeh hromu, niti je grijeh bolesnu, a ni vama samima da jedete u kućama vašim, ili u kućama očeva vaših, ili u kućama matera vaših, ili u kućama braće vaše, ili u kućama sestara vaših, ili u kućama stričeva vaših, ili u kućama tetaka vaših po ocu, ili u kućama daidža vaših, ili u kućama tetaka vaših po materi, ili u onih čiji su ključevi u vas ili u prijatelja vašeg; nije vam grijeh da jedete zajednički ili pojedinačno..."*.

Islamski učenjaci riječi Allaha ﷻ: *"...a ni vama samima da jedete u kućama vašim..."*, komentarišu na sljedeći način: «Ovo ne znači dozvola ljudima da jedu u svojim kućama da bi ta hrana bila dozvoljena, već to potvrđuje da jelo u kućama njihovih bližnjih ili drugova nije ništa drugo nego isto kao i jelo kod svoje vlastite kuće».

Bazirajući se na ovo shvatanje kur'anskog citata, dozvoljeno je drugu da jede u kuću svog druga ili bližnjeg isto kao što mu je dozvoljeno jesti u svojoj kući, a ovo shvatanje potvrđuje i dokazuje Kurtubi u svom Tefsiru.

Oko ovog značenja možemo sresti mnogobrojne primjere za ovu ili sličnu ovoj dozvoli.

Muhammed bin Serur prenosi od Muammera da je rekao: "Ušao sam u Katadeovoj kući i tamo sam vidio

hurme i sjeo sam jesti ne tražući dozvolu." Pritom ga je Katade upitao: «Šta je ovo?» On je odgovorio: «Vidio sam u tvojoj kući hurme i jeo sam od njih». Rekao je: «Postupio si ispravno zato što Allah ﷻ kaže: *"...a ni vama samima da jedete u kućama vašim... ili u prijatelja vašeg..."*.
Muammer kaže: Rekao sam Katadi: «Smijem li piti iz ove posude?» On mu je odgovorio: «Ti si moj drug, zašto me pitaš i tražiš dozvolu?»
Prenosi se da je Allahov Poslanik ﷺ ulazio u bašti Ebu Talhe koja se zvala «Bejraha'» i pio je iz nje vode bez njegove dozvole .

3 – Zabranjeno je biti ljut duže od tri dana zbog osobnih interesa.

Prenose Buhari i Muslim od Ebu Ejjuba da je Allahov Poslanik ﷺ rekao: « Nije dozvoljeno muslimanu da bude ljut na svoga brata više od tri noći. Kada se sretnu jedan drugoga izbjegavaju, a bolji od njih dvojice je onaj koji prvi nazove selam (pozdrav)».
S druge strane, ako ljutnja bude iz vjerskih razloga, onda se dozvoljava i duže od tri dana, kao što smo to spomenuli prije. Međutim Ebu Derda رضي الله عنه kaže da se brat ne treba napuštati ili biti ljut na njega, zato što brat se može popraviti a drugi put može skrenuti sa pravoga puta.
Također i Ibrahim en-Nehai رضي الله عنه se slaže sa mišljenjem Ebu Derda رضي الله عنه kada je rekao: «Nemoj prekidati vezu i odnose sa svojim bratom, niti ga nemoj napuštati kada

si ljut zato što on danas tu stvar čini, a sutra je može ostaviti».

Imam Gazali zastupa takođe mišljenje Ebu Derda-a i Ibrahima en-Nehaija ﷺ i kaže: «Ako mi prekinemo vezu sa našim bratom, onda smo izgubili priliku da ga vratimo na pravi put, zato što on je do danas bio sa nama zajedno i za malu pogrešku ne trebamo ga kažnjavati i odmah preuzimati mjere protiv njega». Zatim je rekao da je brat dužan pomoći svom bratu kada je zavisan njegove imovine, da je onda njegova zavisnost i potreba prema vjeri veća i važnija od potrebe imovine, zato pomaganje u vjeri je bitnije i potrebnije nego pomaganje imovinom.

Nema sumnje da se ovo mišljenje mudrog ashaba Ebu Derda-a i tabi'ina Ibrahim en-Nehaija i Hudždžetul-islama imama el-Gazalija odnosi na ovakve situacije: kada brat musliman uradi grijeh i očekuje se da ga popravi i vrati na pravom putu, ako ta veza između muslimana traje još uvjek i očekuje se da će on napustiti zabranjene stvari ukoliko ga mi savjetujemo. Međutim ako on ustraje u griješenju i neposlušnosti, i ne bude koristi od savjetovanja i opominjanja, onda najefikasniji metod bi bio izbjegavati razgovor i bilo kakvu suradnju sa njim. U tom slučaju se potvrđuje čvrsta veza i veličina vjerovanja.

4 – Naređuje se bratska suradnja u svakoj stvari i prilici

Dokaz za ovo su riječi Allahovog Poslanika ﷺ kada je rekao: «Primjer vjernika u njihovoj ljubavi, samilošću i

osjećanjima je kao jedno tijelo koje ako zaboli jedan organ, od njega čitavo tijelo osjeća nesanicu i nemir». Takođe i ove njegove riječi: «Nije pravi vjernik niko od vas sve dok ne želi svom bratu ono što želi sebi».
Ova suradnja, pomoć i solidarnost će dostići svoju kulminaciju kada musliman pređe preko svojih potreba i interesa i kada shvati istinske potrebe drugog muslimana. Onda će osjetiti potrebu da učestvuje svojom imovinom u solidarnom pomaganju i učešće u zajedničkom rješavanju tegoba koje su snašle njegovog brata u vjeri.
Što se tiče prelaženja preko svojih potreba i interesa i nesebičnog učešća u pomoći realiziranja tuđih potreba, dokaz su nam Allahove riječi: *"Oni vole one koji se useljivaju kod njih i u svojim grudima ne osjećaju nikakvu potrebu (zavist) za ono što je njima (Muhadžirima) dato i njima daju prijednost iznad njih samih, makar imali potrebu za sebe".*
A za izvršavanje potreba, dokaz je hadis Allahovog Poslanika ﷺ u kojem on kaže: «Allah pomaže svome robu sve dok čovjek pomaže svome bratu».
A dokaz za uzajamnu podjelu tegoba su riječi Allahovog Poslanika ﷺ: «Ko otkloni jednu ovodunjalučku tegobu vjerniku, Allah će njemu otkloniti neku tegobu na Sudnjem danu».
Sada ćemo navesti nekoliko primjera da bi ilustrirali suradnju braće vjernika u njihovom ličnom ulaganju za druge i pored toga što oni sami imaju potrebu za istu stvar, i ispunjavanje njihovih potreba i savjesna pomoć u ublaživanju njihovih tegoba.

- Navodi se da je Fethul-Meusuli došao kod nekog od svoje braće, a on nije bio prisutan. On je rekao njegovoj porodici da mu donesu imetak njegovog brata. Fethul-Meusuli je otvorio sanduk i uzeo je onoliko koliko mu je bilo potrebno. Kada se njegov brat vratio, njegova sluškinja ga je obavjestila o onome što se desilo, a on je rekao: "Ako si iskrena u tome da je moj brat tako postupio, onda si slobodna u ime Allaha ﷻ," - radostan zbog postupka njegovog brata Fetha.

Ali bin Husejn ﵇ je rekao jednom čovjeku: «Dali neko od vas stavlja svoju ruku u džepu njegovog brata i uzima od njega šta hoće bez njegove dozvole?» Čovjek je odgovorio: «Ne». Ali je rekao: «Onda vi niste moja braća».

Neko je rekao: «Kada tražiš novac od svog brata i on ti kaže: "Šta ćeš s tim novcem?" Onda znajte da je bratsko povjerenje izgubljeno!»

Jedan čovjek koji se zvao Mesruk je imao ogroman dug, a također i njegov brat Hajseme. Mesruk je otišao i pomirio dug koji je imao Hajseme bez njegovog znanja, a sa druge strane Hajseme je otišao i pomirio dug koji je imao Mesruk, takođe bez njegovog znanja.

Prenosi se da je Ibn Šebrem završio ogroman posao jednom od njegove braće, i kada je došao taj brat sa poklonom i namjerom da mu uzvrati, Šebrem ga je upitao: «Šta je ovo?» brat mu odgovori: «Ovo je nadoknada za dobro koje si učinio za mene». Ibn Šebrem mu je rekao: «Uzmi ovaj novac i neka te Allah sačuva, ako zamoliš svog brata za neku tvoju potrebu i

on se ne postara da to obavi, uzmi abdest za namaz, izgovori četiri tekbira i smatraj da je on mrtav!»

Prenosi se da je jedan od vođa islamske države izdao naređenje da se presjeku glave četvorici pobožnjaka, među njima je bio i Ebul-Husejn en-Nuri. Prije obavljanja egzekucije Ebul-Husejn je izišao kao prvi kojem se treba otsjeći glava. Halifa se tada začudio i upitao ga je za razlog. Ebul-Husejn mu je odgovorio: «Nisam htio prevazići moju braću životom u ovim posljednjim trenucima života». Ovaj odgovor je bio povod da vođa oprosti kaznu svim četvorici.

Iz ovih primjera saznajemo kolika je vrijednost bratstva i kakvi trebaju biti oni koji su braća u ime Allaha ﷻ. Jedno takvo bratstvo dovodi do uzajamne suradnje, zajedničke solidarnosti, iskrene duševne ljubavi, privilegiranja drugoga, žrtvovanje samog sebe prije svoje braće.

Kako je samo mudro jedan pjesnik rekao:

«Ispravan i iskren brat je onaj koji je sa tobom, nanoseći štetu sebi, koja je u korist tebi. Onaj koji te štiti u teškim vremenima i zanemari svoje ciljeve da bi realizovao tvoje».

5 – Naređuje se muslimanima da prevaziđu međusebne sporove, da jedni drugima prikriju mahane i da se između sebe ne ogovaraju.

Prema hadisu Muslima iz predaje Ebu Hurejre رضي الله عنه da je Muhammed ﷺ rekao: «Ko pokrije manu čovjeku na ovom svijetu, Allah će njemu pokriti na Sudnjem danu». (U drugoj predaji stoji: «Ko prikrije mahanu

nekog muslimana, Allah će prikriti njegove mahane na Sudnjem danu»).
Takođe Imam Muslim prenosi od Ebu Hurejre ؓ da je Božji Poslanik rekao: «Dali znate šta je ogovaranje (gibet)?» Rekli su: «Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju» Tada je Muhammed ﷺ rekao: «Ogovaranje je kada spominješ svog brata po nečim što on ne voli» Rekli su: «A šta ako stvar koja se spominje zaista postoji kod njega?» Poslanik je odgovorio: «Ako je to prisutno kod njega, onda si učinio gibet, a ako nije prisutno, onda si slagao na njega».
Od svih navedenih riječi Muhammeda ﷺ očito je zabrana da se otkrivaju tajne svojeg brata muslimana, da se naziva imenima kojima on ne voli, da otkrijamo njegove mahane, da se spominju njegove negativne osobine kada on nije prisutan. Zbog toga, kada brat uvidi da kod njegovog brata postoji neka mahana, ne smije je širiti, niti spominjati kod ljudi, treba ga savjetovati kada se nađu nasamo zbog toga što savjetovanje ispred ljudi i otkrivanje njegovih mahana ispred njih je jedna vrsta ukora i zasramljivanja.
Neka se Allah ﷻ smiluje onome ko je rekao:
«Nemoj me savjetovati ispred ljudi, zato što savjetovanje ispred njih je ukor koji ne volim».
Nema sumnje da će savjetovanje, kada je iskreno u ime Allaha ﷻ iskazano u tajnosti, onaj brat koga savjetujemo primiti, posebno ako se prisjeti Allahovih riječi: *"Tako mi vremena, čovjek, doista, gubi, samo ne oni koji vjeruju i dobra djela čine, i koji jedni drugima*

istinu preporučuju i koji jedni drugima preporučuju strpljenje".

Bazirajući se na tome da moral vjernika daje obavezu da savjetovanje obuhvata sve sfere života shodno hadisu: «Vjera je savjetovanje», prenosi se od Omera ﷺ da je rekao: «Neka se Allah smiluje onome koji mi ukaže na moje mahane (nedostatke)».

Muslimanu je obaveza da primi savjet u ime Allaha ﷻ širokih grudi, zadovoljnom dušom, smirenim srcem, zato što njegov brat savjetovanjem nije imao za cilj ponižiti ga, već ga je htio uputiti u izbjegavanju griješenja ili da ga opomene i upozori na zlo, radi ljubaznosti prema njemu i iskazivanjem bratske dužnosti. Trebamo imati u obziru da čovjek, ma koliko god on postigne savršenost i pobožnost, opet ne izlazi iz čovjekove prirode koja je usmjerena griješenju i mogućnosti popravljanje iste. Međutim oznaka vjernika je poistovjećivanje i suprostavljanje šejtanu kada ga navodi da učini zlo, kada pogriješi da se vrati Allahu ﷻ iskrenim pokajanjem kao iskreni vjernik. Muhammed ﷺ je u tom smislu rekao: «Svi su ljudi griješnici, a najbolji griješnici su oni koji se pokaju».

Takođe trebamo uzeti u obzir da je pokajanje i traženje oprosta osobina blagorodnih, dok je tolerancija odlika vjernika. Uzvišeni Allah je rekao:

"Ko oprašta i uputi se na pravom putu, njegova je nagrada u Allaha. Zaista Allah ne voli one koji nanose zlo".

Također u drugom ajetu Allah ﷻ kaže: *"Muhammed je Allahov poslanik, a oni koji su s njime su strogi prema nevjernicima i milostivi između sebe"*.
U drugom ajetu Allah ﷻ kaže: *"Uskoro će Allah doći sa ljudima koji vole Allaha, a i On njih, oni koji su skromni prema vjernicima a strogi prema navjernicima"*.
Zar ćeš postići stepen darežljivosti ukoliko ne oprostiš svom bratu njegove pogreške? Možeš biti tolerantan i preći preko njegovih greški. Kako možeš biti skroman prema vjerniku ne čineći sabur kada te uvrijedi i oprostiš kada pogriješi? Dovoljna širokogrudost čovjeku je preći preko nedostataka svog brata.

Neka je Allahova milost na onoga koji je rekao:
"Ako pri svakom poslu vrijeđaš prijatelja
uskoro nećeš imati koga da vrijeđaš
Onda živi sam ili budi blag prema njemu
Zato što ako on jednom učini grešku
drugi put će je izbjegavati
Ako ti redovno ne piješ vodu iz bunara
Zašto je prolivena između kamenja i zemlje
Znaj da ćeš uskoro ožedniti
Zar postoji neko ko ne pije vodu iz zemlje
Kada bi postojao neko bez grešaka i mahana
Onako kako ti želiš, dovoljna je čovjeku slava da bi prešao preko greški svog prijatelja".

Prikrivanje grešaka i oprost prijatelju ne znači zanemariti savjetovanje na pojedinačni način, niti

otpada obaveza naređivanja dobra i odvraćanje od zla ukoliko učini grijeh, zato što nema uspjeha i vrijednosti onih koji su braća u ime Allaha ﷻ ukoliko se ne savjetuju i ne preporučuju jedni drugima istinu, niti imaju nagradu kod Allaha ﷻ ako ne upućuju jedni druge, niti imaju značaj na vagi šerijata ako ne naređuju dobro i odvraćaju od zla.

Zbog toga što islam smatra da je od osnova šerijata međusobno savjetovanje u ime Allaha ﷻ takođe preporuka dobra i istine se smatraju za suštinu vjerovanja, onako kako se smatraju naređivanje dobra i odvraćanje od razvrata za načela islama.

Allah ﷻ je prokleo nevjernike Benu Israila jezikom Davuda ﷺ i Ise bin Merjeme zbog toga što oni nisu se savjetovali u ime Allaha ﷻ niti su zabranjivali zlo, a radili su ga i odbacivali su istinu.

Zbog toga je Allah ﷻ rekao u časnom Kur'anu:

“Jezikom Davuda i Isaa, sina Merjemina, prokleti su oni od sinova Israilovih koji nisu vjerovali – zato što su se bunili i uvijek granice zla prelazili; jedni druge nisu odvraćali od grešnih postupaka koje su radili. Ružno li je zaista to kako su postupali!”[21]

Ovo su, draga braćo u islamu, prava bratstva u ime Allaha ﷻ i obaveze muslimana prema drugoj braći u islamu. Vidjeli ste da između svih tih prava postoje opća prava za svakog onog ko je povjerovao u Allaha ﷻ za svoga Gospodara, u Kur'an za svoju uputu, u Muhammeda ﷺ za svoga Poslanika. Osobito ako je

---

[21] *El-Maida*, 78-79.

njegov susjed u okolini ili drug na radnom mjestu ili njegov bližnji rodbinskom ili bratskom vezom.
Kako ste vidjeli, između pojedinačnih prava koja važe za brata kojeg si zavolio u ime Allaha ﷻ, prijatelj kojeg si izabrao, sin je islamskog poziva sa kojim zajedno ulažeš napore u povratak islamskog ugleda. Sva ova spomenuta međusebna prava imaju ogromnu važnost i svakako se trebaju recipročno praktikovati.
Kako smo vas upoznali, draga braćo, u tim dužnostima spada i jelo u kući svog prijatelja bez njegove dozvole i znanja, zabranjuje se ljutnja duža od tri dana, da u tim pravima spada i pokrijanje nedostataka, neogovaranje i prevazilaženje preko greški, koje u suštini spadaju u općenita prava, međutim za one koji su se udružili zbog bratstva u ime Allaha ﷻ su strožija.
Nema sumnje da islamsko društvo kada otjelotvori i primjeni ova značenja u striktno pridržavanje ovih prava i udubi ista ova načela među svojim sinovima u svjesno prihvatanje odgovornosti, biće idealno društvo u kojem će vladati međusobna i recipročna tolerancija, solidarnost i ljubav, i ni u jednoj prilici neće moći da je potresu nezgode niti će ikada popustiti pred neprijateljskim snagama.
Međutim, danas, nažalost, vidimo da puno od ovih prava i obaveza nisu prisutne u životu muslimana, niti su realizovane u njihovim životima i društvima, naprotiv, nalazimo negativne i suprotne osobine kao što su sebičnost, surovost, oholost, zavist, osobine koje su prisutne kod starih i mladih, ljudi i žena, odraslih i mladih, obrazovanih i neobrazovanih. Ovo nije ni zbog

čega drugog nego kao rezultat napuštanja i otuđivanje islamskog sveobuhvatnog vaspitanja i udaljivanja od kur'anskih načela koja su vječita i adekvatna svakom mjestu i vremenu.

Ali, zahvalnost pripada Allahu ﷻ Koji je omogućio da se na čitavoj zemaljskoj kugli pojavljuju mlade muslimanske generacije koje su uvjek u pokretu i rastu u svakom islamskom društvu, u svakom mjestu, i poklanjaju sjajnu budućnost svakom društvu u kojem žive i djeluju, primjeran su model blagorodnih moralnih vrlina i odličan primjer njihovom ogromnom ljubavlju i iskrenim bogatstvom. U njihovim rukama će se, inšallah, ostvariti pobjeda i ugled, njihovom zaslugom i dosljednošću izgradiće islamsku državu.

"*Možda će te upitati kada će to biti? Reci: Vjerovatno je da je to blizu!*"

PRIMJERI IZ POVIJESTI O DUŽNOSTIMA BRATSTVA

Kao rezultat ovih međusobnih prava i obaveza koja su izgrađena na islamske principe, kroz tekstove historije nalazimo primjere koji su jasan dokaz iskrenosti u suradnji, žrtvovanja, recipročne ljubavi, tolerancije, solidarnosti između članova islamskog bratstva, primjeri koje rijetko ili uopšte neprimjetno srećemo u historiji čovječanstva, čija je historija prošla kroz nizove epoha i vremena. Saslušajte slijedeće vječite primjere koje je povjest sačuvala kao njeno skupoceno bogatstvo i ogromno nasljedstvo.

Primjeri solidarnosti i tolerancije

- Historičar Muhammed bin Ishak kaže: Stanovnike Medine (siromahe, bjednike, siročad itd.) je neko hranio, ali nisu znali ko i odakle, ko je taj što ostavlja hranu ispred njihovih vrata? Zatim, kada je umro Zejnul-Abidin bin el-Husejn (neka je Allah zadovoljan njime) primjetili su da više nema onoga koji ostavlja hranu ispred njihovih vrata kao ranije, i od toga su saznali da je ispred njihovih vrata kasno uveče dolazio pobožnjak Zejnul-Abidin. Dok su njegovu dženazu kupali, dala se primjetiti jedna rana na njegovom ramenu od nošenja vreće koja je bila puna hrane i koju je nosio siromasima i bjednicima.

- Poznati Lejs bin Sead je bio vrlo bogat čovjek čiji godišnji prihod je iznosio više od sedamdeset hiljada dinara (zlatnika). Čitav ovaj iznos je dijelio siromasima i bjednicima tako da on sam nije imao određen procent koji se postiže da bi dodjelio zekat zato što je redovno djelio. Prenosi se da je jednom kupio kuću i u njoj je stavio hrane, zatim kada je njegov sluga otišao u njoj da bi uzeo nešto hrane, vidio je da su u njoj smeštena djeca i siročad koja su ga zamolila da ih pusti da ostanu u njoj i da ih ne istjera. Kada je za ovo čuo, Lejs bin Sead je poslao vijest do njih da je ta kuća njihova i svaki dan je iza toga slao hranu i sve što je potrebno od namirnica.

- Prenosi se da je veliki imam i poznati muhaddis Abdullah bin Mubarek godišnje djelio sadaku koja je iznosila više od sto hiljada dinara. Jedne godine bio je izašao sa njegovim prijateljima na put za hadždž i putem su naišli na mrtvu pticu. Abdullah je naredio da je bace u mjesto otpadaka. Zatim su njegovi drugovi otišli, a on se zadržao iza njih i u tim trenucima je došla neka siromašna žena i uzela je pticu, a njena kuća je bila u blizini. Začuđen ovim, Abdullah je upitao šta ona namjerava uraditi sa mrtvom pticom. Žena mu je odgovorila da su ona i njen brat veliki siromasi i niko ne zna o njihovom stanju, a oni nemaju šta jesti. Tada je Abdullah bin Mubarek rekao svojim prijateljima da onu hranu koju su ponijeli sa sobom, daju ženi i njenom bratu, a zatim je upitao slugu koliko su novca ponijeli sa sobom. Dobio je odgovor da su ponijeli hiljadu dinara. Rekao mu je da izvadi od njih deset

dinara da bi mogli stići do Merve (njihov grad), a ostatak novca da pokloni ženi, dali su joj taj novac i vratili su se kući bez obavljenog hadždža.

Primjeri jednakosti i nesebičnosti

- Imam Gazali u svojoj knjizi «Ihja» navodi od Ibn Omera koji nam priča da je neki čovjek dao ovčiju glavu nekom prijatelju Muhammeda ﷺ. Nakon uzimanja glave, čovjek je rekao u sebi: «Taj i taj čovjek ima veću potrebu od mene» i poslao je njemu, a ovaj je poslao nekom drugom ko je imao veću potrebu od njega i tako od jednog do drugog preko sedam ruka je stigla do prvog čovjeka, davajući prednost drugom muslimanu koji ima veću potrebu.
- Prenosi imam Hakim da je Halifa Muavija bin Ebu Sufjan poslao Aiši r.a. - ženi Božjeg Poslanika s.a.v.s. hiljadu dirhema. Ona je taj dan postila i na sebi je imala staru odjeću i odmah nakon pristizanja novca, ona je podjelila to siromasima i bjednicima, ne odvajajući za sebe ništa. Tada joj je sluškinja rekla: «O, majko muslimana, da si ostavila bar jedan dirhem pa da kupimo sebi mesa da bi iftarili» Aiša r.a. je odgovorila: «Da si me potsjetila na vrijeme, ostavila bih». Hranila je druge, a sama je imala potrebu za hranom. Zaboravila je samu sebe da bi usrećila sinove islamskog društva.
- Huzejfe el-Adevi priča jedan interesantan događaj, kako prenosi Imam Kurtubi od njega: "Uputio sam se

na dan bitke Jermuka da tražim mog rođaka (amidžića) i ponio sam sa sobom malo vode. Putem sam razmišljao da ako bude žedan, bar ću ga napojiti. Dok sam ga tražio, našao sam ga i pitao: «Hoću li te napojiti?» Mahajući glavom potvrdno, pokazao je da hoće. U tom trenutku se začuo jecaj, a on mi je pokazao glavom da odem kod osobe koja jeca i njega napojim. Otišao sam kod njega, to je bio Hišam binul-As. Rekoh mu: « Hoću li te napojiti vodom?» Pokazao mi je da hoće, ali čuo je drugog koji jeca i pokazao mi je da odem kod njega i napojim ga. Dok sam stigao kod njega, on je već bio predao svoju dušu Gospodaru. Vratio sam se kod Hišama i vidjeh da je i on podlegao ranama. Zatim sam se vratio kod svog rođaka i vidjeh da je i on već preselio na Ahiret. Subhanallah, niko od njih nije popio vode davajući prijednost svom bratu muslimanu čak i u posljednjim trenucima svog života.

Primjeri blagosti i oprosta

Prenosi se da je razlog objave jednog ajeta iz Kur'ana (Sura En-Nur, 32) slučaj kada je Ebu Bekr imao nekog bližnjeg rođaka koj se zvao Mistah koji bijaše veoma siromašan, živio je od onoga što bi mu on dodijelio. Međutim, nakon poznatog događaja u kojem je Aiša r.a. bila optužena bludom, događaj poznat imenom «hadiset-ul-ifk», a koju vijest su proširili munafici, od osoba koje su je optuživali bio je i Mistah, zaboravivši na to da je Aiša kći Ebu Bekra, koji se do tada brinuo o

njemu. To je naljutilo Ebu Bekra i on se zakleo da neće više voditi brigu o njemu i da će prekinuti bliske rodbinske veze sa njim. Tada je Allah ﷻ objavio ajet: "Neka se čestiti i imućni među vama ne zaklinju da više neće pomagati rođake i siromahe, i one koji su na Allahovu putu rodni kraj svoj napustili; neka im oproste i ne zamjere! Zar vama ne bi bilo drago da i vama Allah oprosti? A Allah prašta i samilostan je". Nakon ovog ajeta Ebu Bekr mu je oprostio i nastavio sa davanjem sadake rekavši: «Ja želim oprost od Allaha ﷻ».

- Prenosi Imam Buhari od Ibn Abbasa رضي الله عنه da je rekao: Kada je Ujejne bin Husejn došao u Medinu, smjestio se kod njegovog rođaka koji se zvao El-Harru bin Kajs. Posljednji kojeg smo naveli je bio jedan od savjetnika Emirul-mu'minina Omera رضي الله عنه. Ujejne je rekao rođaku Kajsu da mu da dozvolu da uđe kod Emirul-mu'minina, na šta je dobio pozitivan odgovor. Nakon ulaska kod Omera رضي الله عنه rekao mu je: «O, sine Hattabov, ti nama ne daješ ono šta mi zaslužujemo, niti sudiš među nama ispravno». Omer رضي الله عنه se naljutio i htio je kazniti ga. U tom trenutku El-Harr bin Kajs reče: "O vladaru pravovjernih, Allah je rekao Njegovom Poslaniku: *"Opraštaj i naređuj dobro vjernicima i izbjegavaj neznalice".* Ovaj čovjek je jedan od neznalica. Kunem se u Allaha ﷻ da je Omer u trenu kada sam citirao ovaj ajet zastao i nikada nije prekoračio Božje riječi."

- Prenosi se od Zejnul-Abidin binul-Husejna da je jednom prilikom izašao prema džamiji. Putem je

susreo jednog čovjeka koji ga je počeo ružiti i psovati. Tada su njegovi sinovi htjeli da uzvrate i da ga udare, a on ih je spiječio rekavši: «Pustite čovjeka i nemojte mu nanositi zlo». Onda se okrenuo prema čovjeku i rekao mu je: «Čovječe! Ja sam puno gori od toga što ti misliš, a ono što neznaš o meni je više od toga što znaš. A ako imaš potrebu da ti spomenem, onda ću ti spomenuti i ubrojiti tebe». Tada se čovjek zasramio i čitav je pocrvenio. Zejnul-Abidin je svukao svoju košulju i naredio je da mu dadu hiljadu dirhema. Poslije svega ovoga, čovjek je otišao rekavši: «Svjedočim da je ovaj mladić jedan od unuka Božjeg Poslanika ﷺ».

- Prenosi se također od Zejnul-Abidina i sljedeći događaj: Zejnul-Abidin je imao slugu koji mu je pomagao u svim poslovima. Jednoga dana sluga je napunio vodu u glinenoj posudi i ona je slučajno pala na Zejnul-Abidinovu nogu i polomila se, nanoseći mu povrijedu. Uplašen od svog postupka, žurno je rekao: "Allah ﷻ je u Kur'anu rekao: *"...i oni koji se uzdržavaju pri ljutnji..."*. Zejnul-Abidin je rekao: «Uzdržao sam se». Sluga je nastavio: "Također se u Kur'anu spominje: *"...i oni koji ljudima praštaju ..."*. On mu je rekao: «Oprostio sam ti». Sluga je nastavio: *"Zaista Allah voli one koji dobra djela čine"*. Zejnul-Abidin je na kraju rekao: «Ti si slobodan u Allahovo ime».

Primjeri ljubavi i uklanjanja tegoba

Imam Malik u njegovoj poznatoj knjizi «El-Muvetta» prenosi jedan ovakav događaj od Idriz el-Haulanija i kaže: "Ušao sam u jednu džamiju u Damasku i vidio sam jednog mladića kako stoji, dok oko njega jedna grupa ljudi raspravlja o nekim vjerskim pitanjima, a kada dođu do nekog neslaganja, vraćaju se njemu da on to riješi. Pitao sam ko je on. Rekli su mi da je to Muaz bin Džebel (neka je Allah zadovoljan njime). Sutradan sam poranio sa namjerom da ga sretnem i da porazgovaram sa njim. Vidio sam da još uvjek klanja. Sačekao sam dok je završio sa namazom i zatim sam se približio, poselamio sam se i rekao: «Kunem se Allahom ﷻ da te volim». Pitao me je: «U ime Allaha?». Odgovorio sam: «Da». Onda me je primakao sebi i rekao mi je: «Čuo sam Poslanika ﷺ da je rekao: «Allah ﷻ kaže: «Moja Milost obuhvata one koji se vole u Moje ime, i oni koji se posjete u Moje ime i one koji dijele u Moje ime».

U istoj knjizi (Muvetta) Imam Malik prenosi od Tufejl bin Ubejja bin Ka'ba da je se on često puta družio sa Abdullah bin Omerom. Kada bi Ibn Omer prolazio, imao bi običaj selamiti se sa trgovcima, običnim ljudima, bogatim i siromasima. Kaže Tufejl: "Pozvao me je jednom Abdullah bin Omer da odem sa njim na pijacu. Kada sam ga pitao zbog čega ide na pijacu kada niti ima u planu kupiti nešto, niti se pazariti oko nečega, niti sjesti da razgovara sa nekim, on mi je

odgovorio: "O stomačino[22]! Mi ne izlazimo zbog trgovine, već izlazimo da bi smo poselamili svakog koga sretnemo (da dobijemo nagradu selama).
Imam Ebu Hanife (neka mu se Allah smiluje) je imao jednog komšiju u Kufi, a taj je imao običaj u kasnim noćnim satima citirati:

Izgubili su me bez bilo kakve brige o meni
A ne znaju kakvog su mladića izgubili
Koliko je loš ovaj dan, kakva je ovo dosada...

Ebu Hanife se začudio kada je čuo ove riječi. Nekoliko noći nakon toga nije ga čuo da pjeva kao što je imao običaj ranije. Ebu Hanife se odmah raspitao o njemu i obavjestili su ga da je u zatvoru zato što je uznemiravao ljude dok su spavali. Tada je Ebu Hanife otišao kod Emira Isa bin Musa-a i zatražio da se mladić oslobodi. Emir je tako i postupio i oslobodio ga je zbog Ebu Hanifinog ugleda. Kada je izašao čovjek iz zatvora, Ebu Hanife ga pozva sebi i upita: «Jesmo li te izgubili i dali se brinemo o tebi?». Čovjek mu je odgovorio: «Ne, niste. Zahvaljujem ti se na dobroti. Neka te Allah nagradi dobrim»[23].

---

[22] U Tufejla je stomak bio velik.
[23] Kasnije, ovaj čovjek nije nikada uznemiravao susjede.

Primjeri darežljivosti i skromnosti

Prenosi Taberani u svojoj hadiskoj zbirci ("Kebir") da je Omer bin Hattab uzeo četiri stotine dinara i stavio ih u kesicu, zatim je rekao svom slugi: «Uzmi ovaj novac i daj ga Ubejde bin Džerrahu i zatim posmatraj šta će on učiniti sa tim novcem». Sluga je otišao i rekao mu je: «Poslao me je Vladar muslimana da ovaj novac potrošiš za svoje potrebe». Ubejde je rekao: «Neka se Allah smiluje Omeru», zatim je pozvao sluškinju rekavši joj: «Sluškinjo, idi i ovih sedam dinara daj tom i tom čovjeku, ovih pet tom i tom, ovih pet tom i tom..." sve dok je novca nestalo. Tada se sluga vratio kod Omera i obavjestio ga o onome što se dogodilo. Omer je uzeo još jedan identičan iznos novca kao i prvi put i pripremio ih Muaz bin Džebelu, dao je novac slugi, rekavši mu da ih odnese njemu i da mu kaže da troši taj novac za svoje potrebe. Kada mu odnese, Muaz prihvati novac rekavši: «Neka se Allah smiluje Omeru», i pozva sluškinju, rekavši joj: «Ponesi ovaj novac i podjeli ih u tu i tu kuću, ovaj podjeli u tu i tu..." Odjednom je izašla njegova supruga i rekla mu je da su bjedni i siromašni i da ostavi nešto za njih, on je pogledao u kesicu, vidio je da je tamo ostalo još dva dinara i to je dao njoj.

Sluga se vratio kod Omera i ispričao mu je ono što je vidio. Omer se veoma puno obradovao i rekao je: «Oni se zaista bratski ponašaju jedni prema drugima».

U vrijeme vladanja (halifata) Omera ﷺ narod je pogodila velika bjeda i siromaštvo. U tom kriznom stanju je dolazio jedan karavan koji je brojao sto kamila raznovrsne hrane i odjeće, a sve je to bio imetak Osmana ﷺ tada su se trgovci okupili oko njega, zahtijevajući da ugovaraju cjenu i da kupe odjeću i hranu. Osman ﷺ je objasnio da mu oni ne mogu dati onoliko koliko mu je Allah ﷻ obećao. Zatim je rekao: «Našao sam da u Kur'anu Allah ﷻ kaže: *"Oni koji dijele na Allahovom putu su slični zrnu iz kojeg koje niče sedam klasova, a u svakom klasu sto zrna, a to Allah udvostručava onome kome On hoće. Allah je darežljiv i Sveznajući".* Svjedočim da karavan i sve što je u njemu od pšenice, brašna, ulja i odjeće poklanjam siromasima Medine i da je sve to sadaka muslimanima!"

Prenose Imam Buhari i Muslim od Musa el-Eš'arija ﷺ da je Muhammed ﷺ rekao: "Zaista, kada Ensarije krenu u bitku ili kada su u Medini, imaju nedostatak ili manjak hrane. Sve što imaju, skupljaju na jednom mjestu i zatim dijele između sebe podjednako, oni su moji i ja sam njihov".

* * *

Ovo je bio jedan kratak pregled i mali dio onoga što je historija zapamtila o primjerima u raznih oblastima bratstva u ime Allaha ﷻ, iz njihove slave i stvaralaštva. Prva generacija ashaba Muhammeda ﷺ i onih koji su

slijedeli njih doslijedno, uspjeli su sa ostvarivanjem idealnog društva za jedan kratak period vremena, a to je bio san misliocima i najveća želja filozofa još u staroj eri!

Zbog čega ne bi bili, oni su bili svjedoci Poslanikove ﷺ misije i iz nje su crpili zdrav duh i pili iz njenog čistog izvora. Kako ne bi bili, imali su sudiju koji je bio postavljen čitave dvije godine, a do njega nije dotakla ni jedna žalba ili tužba.

Zašto ne bi bili kada su oni realizovali pravi smisao islamskog bratstva u njegovoj svjetlucavoj formi?

Zašto ne bi bili, kada su oni sebi postavili Kur'an kao putokaz i svjetlo, a sva islamska načela kao njihov simbol i izbor?

Pogledajte izreku Abdullah bin Mes'uda رضي الله عنه, časnog druga Muhammeda ﷺ, koji kada je nabrajao vrijednosti i osobine ljudi prve generacije islama, i obaveznost slijeđenja njihovih uzvišenih moralnih postupaka i osobina, rekao je: «Ko hoće da nekoga slijedi, neka slijedi drugove Muhammeda ﷺ. Oni su bili najnježnijih srca u ovom Ummetu, najdubljeg znanja, najmanje zabrinuti za dunjaluk, najdosljedniji u slijeđenju pravog puta, bili su u najljepšem položaju. Allah ﷻ je izabrao njih da budu uz Muhammeda ﷺ i da ulože napore u jačanju vjere. Oni su bili na ispravnom putu!».

Nema sumnje da period tabi'ina i tabi-tabi'ina spada u drugi stepen po zasluzi i primjeru nakon perioda prve generacije (Ashaba). Dokaz za ovo su riječi

Muhammeda ﷺ: "Nabolji vijek je moj vijek, zatim oni koji su iza mene, a zatim oni koji su iza njih...".
Nakon toga tadašnje i buduće generacije islama, tokom vremena su pile sa izvora njihovih vrijednosti, osvjetljivali su svjetlošću svojih blagorodnih osobina, vaspitivali su se metodom islamskog vaspitanja, slijedeli su putokaz gradnje slave i civilizacije njihovih stopa... Dok je na zemlji vladao Halifat (islamska vlast) i postojali su njihovi tragovi u islamskim zemljama i vezanost prema islamu je postala aktuelna i prisutna kod puno osoba i čitavih zajednica, dok drugi narodi nisu imali upravu vladanja i zakon na islamskim prostorima.
Neprijatelji islama su na neki način postigli uspjeh da početkom ovog vijeka ostvare njihove odvratne ciljeve i zavidne namjere u pretvaranju islamskog svijeta u rascijepane narode i razjedinjene države... Dijele njihove poglede, principe i tako plove u neredu i zabludi, počeli su živjeti bez želje za slavom predaka, napretkom i islamskim jedinstvom... Misliš da su ujedinjeni, a oni su rascjepljeni, misliš da je njih puno, a oni su kao nevrijeme koje odmah nestane...
Međutim, kao što smo mogli vidjeti i prije, inša-Allah, ovo stanje neće trajati još dugo, mora doći dan kada će se islamske generacije probuditi iz njihovog dugog zimskog sna i povratiće islamsku vlast i kur'ansku državu na zemlji.
Nema sumnje da će se islamski narod osloboditi prokletih kolonizatora i surovih neprijatelja zaslugom neprekidnih napora i stalnih intencija i želja. Tada će

se vjernici radovati Allahovoj pobjedi, pobjedi koju On daje onima koji je zaslužuju i kojima doliči ista. On je zaista Moćan i Milostiv.

PLODOVI BRATSTVA ZA POVRATAK SLAVE I HISTORIJE

Nije sporna činjenica da iskreno islamsko bratstvo kada ostvari svoje zadatke u nekom društvu tada to društvo postiže najveći stepen kulture i civilizcije. Istovremeno daje najbolje plodove u izgradnji idealnog islamskog društva koje uživa svaku slavu i ugled i povlači za sobom pozitivne rezultate u izgradnji primjerne historije.
Evo sada draga braćo muslimani navešću nekoliko rezultata i plodova praktično ostvarenih zadataka.

Realizovanje islamskog ujedinjenja
Islamsko bratstvo je povezano sa poštovanjem Allahovih principa i učvršćeno Allahovim zakonima i bogobojaznošću. Zato što vječiti islamski simbol koji se ne mjenja glasi: *"Zaista su vjernici braća"* i njegov kostantni princip glasi: *"Najbolji kod Allaha je najbogobojazniji od vas."*
Poznato je da islam sa svojim savršenim zakonom i svjetskim sistemom, sve pozive ka nacionalnom ujedinjenju ili pozive ka plemenskoj superiornosti dovodi u vezu sa paganskim pozivima i zaostalim dogmama i shvatanjima, kao dokaz tome

spomenućemo Allahove riječi: *"Reci Ako su vam očevi vaši i sinovi vaši i braća vaša i žene vaše i rod vaš i imanja vaša koja ste stekli i trgovačka roba za koju strahujete da neće prođe imati i kuće vaše u kojima se prijatno osjećate – draži od Allaha i Njegova poslanika i od borbe na Njegovom putu onda pričekajte dok Allah Svoju odluku ne donese. A Allah grješnicima neće ukazati na pravi put"*[24]

Komentatori Kur'ana tumače gore navedeni ajet na sljedeći način:

-u riječima *"i žene vaše"* aludira se na srodnost.

-u riječima *"i rod vaš"* aludira se na nacionalnost.

-u riječima *"i imanja vaša koja ste stekli i trgovačka roba za koju strahujete da neće prođe imati"* aludira se na međusobnu vezu koja se bazira na interes.

-u riječima *"i kuće vaše u kojima se prijatno osjećate"* aludira se veza za zemlju, domovinu i žrtvovanje za njih.

-u riječima *"draži od Allaha i Njegova poslanika"* aludira se na princip islamskog vjerovanja.

Gore citirani ajet sa svojim značenjem i ukazivanjem potvrđuje muslimanu ovu realnost istinite slike za suživot među muslimanima. U slučaju pridavanju više važnosti rodu ili srodstvu ili naciji ili ekonomskom interesu nego islamskom vjerovanju, to vodi u zabludu i izlazi iz islamskog djelokruga, a povlači sa sobom Allahovo upozorenje i kaznu. A Allah ﷻ ne upućuje na pravi put griješnike.

---

[24] *Et-Tevbe*, 24.

Sljedeće izreke Božjeg Poslanika ﷺ upotpunjuju i potvrđuju gore spomenuto:
- "Ko se ponosi paganskim navikama odbacite ga."[25]
- Kada je upitan o borbi za naciju rekao je: "Da pomogneš svome narodu u nepravdi"[26]
- "Ko poziva nacionalizmu nije od nas i ko ratuje za nacionalizam nije od nas i ko umre za nacionalizam nije od nas."[27]
- "Allah je izbrisao sa vas svako pagansko hvalisanje i ponos u rodnoj vezi."[28]

Ovim izrekama Allahovog Poslanika ﷺ možemo doći do sljedećeg zaključka: svako ko poziva nacionalizmu, šovinizmu ili separatizmu sa upornošću i kontinuitetom, postavljajući ga temeljem prijateljstva i neprijateljstva i osnovom potpomaganja smatra se nacionalistom, šovinistom koji se ponosi sa paganskim i neislamskim tradicijama – i taj je izašao sa islamskog kolosijeka.

Kao potvrda gore spomenutog da je islamska veza najbliža i najvažnija dokazuje kur'anska sura koja govori o Ebu Lehebu rođaku (amidži) Allahova Poslanika ﷺ koji je bio njegov protivnik i neprijatelj. Zato ga je Allah ﷻ prokleo i izrekao mu strogu kaznu na ovome i još veću na budućem svjetu, i zato što nije slijedio put Muhammeda ﷺ skrenuo je sa istine, za razliku od Selmana el-Farisija (persijanac) za koga je

---

[25] Ebu Davud.
[26] Ebu Davud.
[27] Ebu Davud.
[28] Ebu Davud i Tirmizi.

Poslanik ﷺ izjavio da je član njegove porodice jer se odazvao njegovom pozivu i slijedio istinu.
Kako se divno izrazio pjesnik oko ovog značaja:
"Iskazuj zahvalnost Allahu u svakom momentu !
Ne napuštaj pobožnost oslanjajući se na porijeklo!
Islam je uzdigao Selmana el-Farisija a ponizio Ebu Leheba!
Ostavi ljude neka se pomažu za interes i porijeklo!
Reci i ustraj moj otac je islam i nemam drugog oca osim njega"

Kolika se nepravda nanosi izvornom islamu, koliko je samo štetno za islamsko bratstvo, suprotno Allahovom naređenju i sunnetu Resulullaha, kada (arapski) nacionalisti kažu: "Muslimani Indije, Indonezije, Persije, Turske ili Evrope nisu naš narod, niti se tretiraju kao naša braća zato što nemaju arapskog porijekla". Islam, kao što smo prije potencirali je učinio vjernike braćom bez obzira gdje je njihov geografski položaj, koje su nacije ili kojim jezikom govore. Zbog nepromjenljivog načela *"Zaista su vjernici braća"* i zbog principa koji vječno glasi: *"Najbolji kod Allaha je najbogobojazniji od vas"*.
Koliko je uzvišeno to bratstvo i koliko je veliko to jedinstvo i koliko je moćna ta sila kada se ujedine milioni ljudi sa različitim porijeklom sa svih strana svjeta jer svi imaju iste ciljeve i ujedinjuje ih njihovo vjerovanje u jednog Boga, istog Poslanika, jedan zakon, jednu zastavu i jedan halifat.

Širenje islama na čitavoj zemaljskoj kugli

Nema sumnje da pripadnici islamskog bratstva koje je izgrađeno zdravim vjerovanjem u Allaha ﷻ jakim ubjeđenjem, čvrsto uspostavljenom islamskom vezom, kada pođu u borbu (džihad), na radnom i naučnom polju, oni polaze sa visokim ciljevima, silnim namjerama i čvrstim željama da prenesu islamsku poruku i Božju vjeru čitavom svijetu.
U svojoj misiji pripadnici islama uvjek imaju u vidu jednu od dvije Allahove nagrade: pobjedu ili smrt - preseljenje kao šehid.
Ovaj uzvišeni cilj je inspirirao i motivirao i prve zlatne generacije islama ashabe i tabiine, kao i one koji su se uputili njihovim putem da izađu iz granica njihovog malog kontinenta i ograničene sredine, do širokog svjetskog horizonta upućujući narode, uzdižući čovjekovu čast, drmajući prijestole nepravde i zla, postavljajući čvrste i stabilne temelje kulture i civilizacije, izbavljajući ljude od obožavanja ljudima ka obožavanju Gospodara ljudi, od sebičnosti i tijeskobe svijeta do njihove širine i od nepravede dogmatskih ideologija do univerzalne kosmopolitske pravde islama!
Za kratko vrijeme od jutra do večeri čovjekove historije stvorena je islamska država i pravedna vlast. Muslimani su stvorili imperiju, stvorili su pravedno vođstvo. Pokorili su tadašnje dvije supersile Persiju i Vizantiju.

Njihova sijenka se protegla istočno do Hinda (Indija), sjeverno do Armenije i Ruske krajine. Pod njihovu vlast su pali Sirija, Jordan, Palestina, Egipat, Tripoli i preostali dio Afrike, sve to za samo trideset i pet godina. U periodu vladavine Beni Umejja njihova vlast i država su se širili sve dok nisu ušli u Sind i više njenih krajeva i stigli do granica Kine istočno i ušli zapadno u Španiju. Tada se Halifa Harun Er-Rašid, iskazujući islamsku slavu i njeno neviđeno brzo proširenje, obratio oblaku koji je plovio nad njim, a nije kišio, riječima: "Oblače kiši gdje hoćeš tvoj beriket će se vratiti nama muslimanima!"

Sa islamskim bratstvom muslimani su osvojili arapske oblasti u koje spadaju: Egipat, Irak, Sirija, Palestina i drugi, pod njihovu vlast u sjenci islamskog pravednog zakona.

Sa islamskim bratstvom osvajanja muslimana dostigla su do krajnjeg zapada. Zastao je Ukbe bin Nafi na brijegu atlanskog okeana i izgovorio svoje historijske riječi:

"O Allahu moj, Gospodaru Muhammeda i cjelog svijeta, da nije ovog mora osvojio bih čitav svijet na putu uzdizanja Tvoje riječi. O Allahu budi mi svjedok da sam iskren!"

Sa islamskim bratstvom osvajanja muslimana stigla su do kraja istoka, tako što je jedan islamski mudžahid odlučio da uđe i osvoji oblasti Kine i pored velikih prepreka i poteškoća na putu. Jedan od njegovih vojnika, upozoravajući ga rekao mu je: "Ušao si previše duboko u oblastima Turske o Kutejbe, vrijeme ti neće

omogućiti da osvajaš dalje." Kutejbe mu odgovori potpuno ubjeđen: "Ovo radim zato što sam ubjeđen u Allahovu pobjedu i pomoć, trebam iskoristiti priliku zato što kada prođe mogućnost za osvajanje, tada je uzaludna spremnost!" Tada mu njegov vojnik reče: "Pođi putem kojim si krenuo o Kutejbe, jer ovakva odlučnost ne dolazi osim od Allaha!"

A što da ne, dragi brate, kad su oni postali u sjenci islamskog bratstva istinska braća!

A što da ne, dragi brate, kada su se čvrsto držali Allahovih uputstava!

A što da ne, dragi brate, kada je njih Allah ﷻ zadužio odgovornošću za širenje islama!

A što da ne, dragi brate, kad su oni postali jedno tijelo, ako zaboli jedan organ cjelo tijelo osjeća bol i neugodnost!

A što da ne, dragi brate, kada je njihova krv ispod sijenke islama postala ravnopravna i istovjetna među njima u pravednosti i vladavini, i oni su zajedno kao jedna ruka protiv neprijatelja!

A što da ne, dragi brate, kada oni ratuju na Allahovom putu u jednom zbijenom redu kao da su čvrsta brana ili bedem?

To je vrijednost praktičnog islamskog bratstva, koje je ujedinilo mnoge razdvojene narode, koje ih je zbližilo poslije neprijateljstva i koje ih učini da budu kao jedno tijelo u porazu i pobjedi, sa jednakim bolovima i nadama.

Osnova za rađanje islamske Civilizacije

Ako islamsko bratstvo sakuplja pod svojim bajrakom sve vrste ljudi različitih rasa, jezika, sa različitih mjesta, tada zaslužuje da svaki musliman bude postavljen na razna vjerska, politička i naučna mjesta i dobija razne zadatke, i zaslužuje biti jedan od roditelja islamske ogromne raznovrsne civilizacije. Islam omogućuje da Arap bude brat nearapu najčvršćom vezom (islamskim bratstvom) potpuno ravnopravnim sa istovjetnom vrijednošću sa jednakim obavezama prema Allahu ﷻ bez nekakvog prioriteta iznad drugih osim po vjeri i bogobojaznošću.
Allahov Poslanik Muhammed ﷺ pokazao je budućim generacijama i pokolenjima praktičan primjer: model, ispred cjelog čovječanstva, islamskog bratimljenja između ljudi različitog porijekla, rase, plemena i roda. Pokazao je islamsko bratstvo izgrađeno na temeljima propisanim od Allaha ﷻ bratstvo jedino moguće i uspješno u svijetu islamskog vjerovanja.
Svi pripadnici ovog bratstva prihvatili su dobrovoljno bez prisile univerzalna prava i obaveze. Svaki se pripremao da bude dostojanstven član islamske zajednice da da sve od sebe i odgovorno izvršava svoje funkcije.
Svaki je imao namjeru da da svoj doprinos do maksimuma, zajedno sa ostalima učestvuje u izgradnji islamske civilizacije, sa eksponiranjem veličine i svjetlosti Islama.

Poslanik ﷺ je pobratimio Bilal bin Rebaha iz Etiopije sa Halidom bin Ruvejha iz Arabije, roba Zejd bin Harisa sa svojim amidžom Hamza bin Abdul Mutalibom, pobratimio je Selmana el-Farisija (Persijanac) sa Ebu Derdaom, pobratimio je Haridža bin Zejda sa Ebu Bekrom, pobratimio je Ammar bin Jasira sa Huzejfom bin Jemame.

Muhammed ﷺ je mnogo ljudi niskih slojeva kao robovi i sluge, postavljao na razne odgovorne administrativne i vojne funkcije. Postavio je Bilala (iz Etiopije) za gradonačalnika Medine, postavio je Usame bin Zejda za komandanta vojske protiv Sirije, iako je on bio sin roba iako je u četi imao mnogo drugih velikih ashaba kao što su Ebu Bekr i Omer رضي الله عنهما.

Muhammed ﷺ je rekao Ebu Zerru - čovjeku sa uvaženim porijeklom kada mu je zatražio vlast i upravu:

"O Ebu Zerre, ti si slab čovjek, a vlast je odgovornost (povjerenje), ono donosi propast na Sudnjem danu i pokajanje, osim onoga ko je zaslužuje i izvršava sve njene obaveze".

Od ovih slučaja i prilika jasno se vidi da je Muhammed ﷺ nastojao da ulije međusebnu suradnju i ljubav među muslimanima bez obzira na jezik, rasu i boju u izgradnji islamske civilizacije, države i slave (a ne da vlada jedan rod, rasa, boja ili jezik).

Polazeći od ove jednakosti koju je propisao islam mnogi nearapi robovi i sluge su pošli da traže nauku. Tako su neki od njih postali vrhovni pravnici i naučnici

u raznim islamskim zemljama, a neki vođe mnogih naučnih vjerskih upravnih funkcija.

Prenosi Ibn ebi Lejl da ga je Isa bin Musa upitao: "Ko je bio pravnik Basre?" Odgovorio sam: El-Hasen bin Ebil Hasen. Zatim je upitao: "Ko drugi?" Rekao sam: "Muhammed bin Sirin." Upitao me: "Šta su ova dvojica bili?" Rekao sam: "Nearapi!" Upitao je: "Ko je bio pravnik Mekke?" Rekao sam: "Ata bin Ebi Rebah, Mudžahid, Seid bin Džubejr, Sulejman bin Jesar..." Upitao je šta su oni. Rekao sam: "Nearapi!" Upitao je: "Ko je bio upravnik Medine?" Rekao sam: "Zejd bin Eslem, Muhammed bin Munkedir, Nafi ibn ebi Nudžejh." Upitao je: "Šta su oni?" Rekao sam: "Nearapi!"

Tada je promjenio izraz lica (bio je nacionalista) i ponovo upitao: "Ko je bio najučeniji od žitelja Kuffe (naselje u Medini)?" Rekao sam: "Rebietur-Re´j, Ibn ebi Zijad." Upitao me je šta su oni dvojica bili. Rekao sam: "Nearapi!" Tada se još više rasrdio i ponovo upitao: "Ko je pravnik Jemena?" Rekao sam: "Tavus i njegov sin Munebbih." Upitao je šta su oni bili. Rekao sam: "Nearapi!" Tada sam zapazio kako mu vene otječu od ljutnje i nasloni se te sjede i upita: "Ko je bio pravnik Horosana (Iran)?" Rekao sam: "Ata bin Abdullah (Horosanac)." Upita: "Šta je bio Ata?" Rekao sam: "Nearap!" Zacrvenio se tako što sam se počeo bojati za njega, zatim je ponovo upitao: "Ko je bio pravnik Sirije?" Rekao sam: "Mekhul." On upita: "Ko je bio on?" Rekao sam: "Nearap." Ponovo upita: "Ko je bio pravnik Kuffe?" Rekao sam: "Ebu Hanife,

Hakem bin Utbe, Amr bin Ebi Sulejman." Pogledao sam ga i zapazio strah i srdžbu pa sam rekao: "Isto tako je bio i Ibrahim En-Nehai i Eš-Šabi." Upitao je šta su oni dvojica bili. Rekao sam: "Arapi." Tada je skočio sa radošću i uzviknuo "Allahu ekber" (Allah je najveći) i nestala mu je srdžba i ljutnja sa lica i smirio se.

Od ovoga možemo vidjeti kakvu su čast imali nearapi koji su bili postavljani na najjačim pozicijama, na različitim upravnim političkim i vjerskim funkcijama u najvećim islamskim centrima i gradovima. Zbog visoko steknutih sposobosti i znanjem bili su dostojanstveni i zaslužni za ta mjesta.

Među nearapima je imalo veliki broj poznatih i priznatih ljudi na naučnom polju i u kulturnom napretku kao: Ebu Hanife, Sibevejhi, El-Biruni, Havarizmi, Razi, Ibn Sina...i stotine drugih učenjaka koji su pridonijeli za razvoj razičitih naučnih disciplina kao: medicine, matematike, filozofije, jezičkih znanosti, astronomije, historije i drugih nauka.

Niko ne može osporiti doprinos Seldžuka (Turci) u formiranju islamske civilizacije u Srednjoj Aziji!

Niti može neko zanemariti ogromni doprinos i važnu ulogu Turaka Osmanlija u proširenju dijapazona islamske civilizacije i njeno brzo cvijetanje.

Ako spomenemo da su svi gore spomenuti naučnici bili nearapskog porijekla, što znači da svaki koji povjeruje u islam kao zakon, vjerovanje i moralni kodeks, ima pravo učestovanja u izgradnji islamske civilizacije i stvaranju islamske slave i ugleda kroz sve vremenske periode, bez obzira dali je Arap, nearap, bijel ili crn.

To predstavlja dokaz da je islam taj koji sakuplja pod svoju zastavu sve vrste rasa, boja i jezika pod načelom "Vjernici su braća" i principom "Jedina priznata vjera kod Allaha ﷻ je islam."

Poslije svega ovog dosad spomenutog možemo zaključiti i nakratko rezimirati da islamsko bratstvo spada među najveće faktore u postizanju velike slave i uspjeha islama u historiji i da je u njenom krilu storilo vrhunsku kulturu, civilizaciju i nauku.

Tako se Evropa dugo vjekova koristila plodovima islamske civilizacije i napajala se od izvora islamskih nauka i znanja u kojima su muslimani dostigli kulminaciju.

Slobodno možemo reći da su Evropljani zahvaljujući islamu uspjeli izgraditi vrijednu materijalnu civilizaciju i visoki naučni napredak u otkrivanju zagonetki modernog svijeta.

Ovaj zaključak potvrđuju mnogi svjetski umovi, poznati i priznati naučnici i filozofi kao što su:

- Veliki učenjak (Šibril) direktor pravnog fakulteta pri Bečkom univerzitetu na katedri za pravo 1927. godine je izjavio: "Zaista se čovječanstvo ponosi umovima kao Muhammed ﷺ koji pored toga što je bio analfabeta, uspio je prije nekoliko vijekova donijeti zakonodavstvo sa kojim bi mi Evropejci ako bi dostigli njegovu kulminaciju čak i poslije hiljadu godina bili presrećni!"
- Engleski historičar Vels kaže: "Evropa je kultura islama. Evropski zakoni povezani za prava i trgovinu u

velikoj mjeri su islamski". U svojoj knjizi "Odrazi historije čovječanstva."

- Historičar Gustav Lebon prenosi riječi dr. Liberija: "Da se nisu pojavili Arapi na svjetskoj historijskoj sceni, zaostala bi savremena evropska renesansa mnogo vijekova".
- Lin Bon u svojoj knjizi "Arapi u Španiji" kaže: "Evropa je bila zaostala, plovila u tmini i zabludi. U vremenu kada je Španija (koja je bila u rukama muslimana) nosila zastavu prvaka nauke i kulture u čitavom svijetu."

Osnova za rađanje islamskog bratstva i izgradnje međusobne solidarnosti u islamskom društvu

Kada musliman osjeća prema svom bratu muslimanu iskreno bratstvo, ne smije mu nanijeti nepravdu ili zlo, niti ga iznevjeriti ili prepustiti samog sebi (ostaviti ga na cjedilu).
Kada musliman osjeća da nije pravi vjernik sve dok ne želi svome bratu muslimanu ono što želi samom sebi, bez obzira da li se to odnosi na dobro ili zlo!
Kada musliman zna da nije pravi vjernik ako legne sit, a zna da je njegov brat musliman, komšija zanoćio gladan!
Kada musliman zna da islamsko bratstvo prestavlja jedno tijelo u preboljevanju bolova i dijeljenju radosti.
Kada musliman osjeća duboko u sebi brigu savjesti da islamsko bratstvo nosi sa sobom ova značenja i forme, tada njega to podstiče u realiziranju te međusobne solidarnosti, tolerancije i humanosti prema svakom pojedincu sa kojim ga povezuje islamsko bratstvo i ujedinjuje vjerovanje, osobito kada neko ima potrebu za pomoć i podršku u mukama i stradanju, bijedi i siromaštvu.
Ove gore spomenute su najednostavnije i najvidljivije obaveze i dužnosti na kojim insistira islamsko bratstvo i potencira ih kao dio dubokog vjerovanja.
Mi smo prethodno u našem izlaganju oko historijskih primjera spomenuli razne slučaje islamske solidarnosti i tolerancije u muslimanskim sredinama.

Ako to ne aludira na nešto drugo, uglavno aludira važnoj istini da je: svaki musliman osjećao brigu i odgovornost i da je izvršavao pravo i obaveze prema njegovom braćom muslimanima i iskazivao bratsku ljubav, toleranciju, solidarnost i potpomaganje bez izuzetka na koga se to odnosi, bez uvreda i prezira prema nekom članu islamske zajednice.

Prirodno je da siromašni musliman u takvoj islamskoj sredini podržan i pomognut, a da ostali pojedinci te sredine budu sačuvani od nereda i zablude, jer razlozi za stvari takve prirode nisu postojali u islamskoj sredini. Koliko smo čitali u historiji i slušali od drugih da islamske sredine u kojima je imao taj zakon i postojalo bratstvo islama, izgrađeno na principima bogobojaznosti, kako je potpuno izbrisalo bjedu i siromaštvo od ljudi!! Čitamo da se tu proširila ljubav, milost, dobročinstvo i pravda!!

Ovo je bio najveći plod i rezultat koje nudi islamski narod u sjenci islamskog bratstva i ispod zastave iskrenog vjerovanja u Allaha ﷻ.

Jedino u ovom svjetlu možemo pridonijeti na proširenju islama na sve četiri strane svijeta.

U svjetlu bratstva ćete pridonijeti u rađanju islamske civilizacije i njenom cvjetanju i prosperitetu u svijetu.

U svjetlu bratstva ćete ostvariti značenja društvenog jedinstva i suvereniteta u svakom mjestu ispod zastave "La ilahe illallah Muhammedun resulullah".

Onda braćo muslimani, pojačajte duh bratstva u vašim dušama, između vas, stvorićete svestrano islamsko jedinstvo i možda ćete pridonijeti u širenju islama i

Allahove vječite vjere u svim krajevima svijeta i možda ćete uzdignuti svjetlost islamske civilizacije do zemaljskog neba, punog zrakom i sjajem, i možda ćete realizovati princip jedinstva i ljubavi u islamskim sredinama.

Koliku potrebu imaju islamske sredine od islamskog bratstva, od pobratimljene braće po vjeri, od zdrave i čvrste omladine, od ljudi punih nade...koji će u sebi nositi uzvišena značenja ljubavi, iskrenosti i pravde, sa čvrstom voljom da vrate islamu njegovu državu koja se izgubila, njegov ugled i autoritet koji se izgubio!!!

"A za Allaha je to veoma lahko i jednostavno".

Posljednja poruka mladim da'ijama – misionarima islama

Na kraju, moja posljednja iskrena poruka vama:
O vi koji pozivate u islam, o islamske da'ije!
Vi ste danas nada islama u izgradnji njegove slave, države, njegove vlasti i jedinstva...
Vi ste u ovom vijeku buduća perspektiva muslimanima u vraćanju Hilafeta na zemlji poslije njegove izgubljene uloge, vlasti, imperije i vođstva...
Vi ste slika i ogledalo islama u svakom mjestu i vremenu, jer pozivate u Istinu, borite se za pravdu, jer ste oslobodilačka vojska svjetlosti upute!!!
Zato dajte primjer – omladino! U svim oblastima života budite primjer u pridržavanju načela islamskog bratstva...
Budite primjer u izražavanju njegovog značaja i njegovog duha...
Budite primjer u izvršavanju njegovih prava i obaveza...
Budite primjer islamskim primjernim ponašanjem i međusebnom suradnjom...
Budite primjer u širenju islamskog bratstva i uvećavanju njegovih plodova, zato što najuticajni faktor kod ljudi i svijeta je živi primjer otjelotvoren u vama.
Poštovana omladino, historija je zabeljažila islamsko neviđeno i brzo prodiranje i širenje u svijetu sa ogromnim oduševljenjem i poštovanjem, tako što je islam stigao do: Južne Indije i Sejlana, do Lekditskih

Ostrva i Maldivo-Indijskog Okeana, do Tibeta, do Filipina, do Indonezijskih ostrva, do Malavskog Poluostrva, do srednje Afrike, do Senegala, Nigerije, Somalije, Tanzanije, Madagaskara i drugih mjesta i država.

Islam je od ovih krajeva i mjesta stigao zaslugom primjernosti povjerljivih trgovaca koji su njihovom trgovinom i ponašanjem u tim mjestima, uz pomoć pozivaoca i propagatora islamske misije, sa primjernošću muslimana, u njihovoj iskrenoj bratskoj ljubavi i dobrom ponašanju i moralnim vaspitanjem i etikom... Zatim blagim i nježnim riječima i pozivom sa dobrim iskrenim savjetima... Tada su ljudi masivno primali islam; grupno i pojedinačno prihvatali novu čistu vjeru sa punom voljom i zadovoljstvom bez pritiska i nasilja.

A da se ti trgovci nisu ponašali i odlikovali lijepim osobinama i karakterom, onda ti isti pozivaoci iskrenog bratstva, ti muslimani dobrog morala... ne bi milioni prihvatili islam kao svoju vjeru, niti bi ušli ispod sjenke njegove pravednosti i širokogrudosti u svakoj sferi života!

Koliko će samo biti plodno islamsko pozivanje (da'va) kada nađe u svojim redovima, u svojoj vojsci, u svojim pozivaocima... prave vjernike, svjesno pobratimljene, oslikana islamska načela u njihovom ponašanju, islamska misao duboko ukorijenjena u njihove ličnosti, islamske vrijednosti i osobine u njihovom kretanju.

Islamsko kretanje u ovom vijeku je poklonilo i pokazalo modernom svijetu živi primjer ljudi koji su

zaslužni u imitiranju njihovog moralnog ponašanja, iskrenog bratstva, koje se karakteriziralo bogobojaznošću.

Tada islamsko bratstvo na polju islamskog poziva može privući hiljadama pojedinaca, koji će povjerovati u Allaha ﷻ za njihovog Gospodara, u islam kao njihovu vjeru, u Kur'an kao njihovog vođu i Muhammeda ﷺ kao njihovog Poslanika...

Uz pomoć čega je Muhammed ﷺ osvojio svijet?

Osvojio ga je kako Sejjid Kutb kaže: "Formiranjem iskrenih zdravih požrtvovanih ashaba (drugova) koji su bili obični ljudi, jeli hranu i bavili se trgovinom, Muhammed ﷺ je pretvorio svakog od njih Kur'anom koji hoda površinom zemlje i živi sliku imana, i učinio je svakog od njih da predstavlja vitalni islam, tako da kada bi vidio jednog od njih, bilo je isto kao da vidiš cijeli islam!!!

Kur'anski unikatni tekstovi i principi se ne otjelotvoravaju sami, niti Mushaf sam ne stvara nešto, niti načela žive sama, ako svi oni ne budu stavljeni u praksu.

Zato je Muhammed ﷺ prije svega da bi stvorio pravu generaciju, odlučio je da stvori svjesna srca koja će nositi u sebi islamsko svjetlo, i da kreira narod, a ne filozofiju. Zato što Kur'an nudi principe, Muhammed ﷺ ih implicira u djelu, a onda ih prenosi do budućih pokoljenja, čija će načela biti očevidna i prisutna u svakodnevnici vjernika!!!

Muhammed ﷺ je pobjedio taj dan kada je od islamske misli stvorio ljude i vjerovanje je predstavio

kao pokretni islam, i otpečatio svjetlost u srcima, koja u njihovom svakodnevnom životu doprinosi praktikovanju islama i njegovim principima i osvjetljuju put ljudima!!!
Kolikav bi samo udarac i bolnu ranu osjetio islamski pokret kada bi njegovi sinovi i pozivači bili zaraženi zavidljivošću, mržnjom i neprijateljstvom?
Kolika je svrha islamskog pokreta u islamskim, pa i u svjetskim sredinama kada je to kretanje razdijeljeno i rascjepano unutra u sebi, i krije u sebi neprijateljstvo i mržnju između njegovih članova.
Koliko islamskih učenjaka, mislilaca i reformatora ostaju bez nade u svakom vrijemenu i mjestu kada se suočavaju sa razjedinjenošću i razdorom između raznih islamskih pokreta i grupacija u jednoj državi i islamskih pokreta i grupacija u drugoj državi i gori među njima plamen zavidljivosti, egoizma i mržnje.
Tada će slučaj islamskih pokreta i sekti biti u mržnji i zavisti, kako kaže jedan pjesnik: "Nije tvoja i moja žalost osim zbog nereda i razdora. Vidiš svako ima svoj cilj i nadu, dvoje oko sebe nisu bliski. Svaki pokret ima svog imama, ali su svi zajedno bez imama".
Moja lična procjena i viđanje kao i procjena mnogih drugih da´ija i pozivaoca islamske misli i reformatora... računamo da ako sinovi tih pokreta, grupacija i organizacija postupe islamskom metodom u vaspitanju da'ija, izgradnji ličnosti i stvaranju naroda... ako oni teže ka islamskim načelima u izvršavanju međusobnih bratskih prava i obaveza... oboriće i srušiti prepreke nepravde i zločina i formiraće islamsku državu u

državu u islamskim krajevima, i proširili bi islamski poziv i vjeru u svakom djelu zemlje.

Dali mislite, o sinovi Allahove misije, da prva generacija od prvih generacija koji su doslijedno slijedili Kur'an i sunnet Muhammeda ﷺ da bi osvojili svijet i realizovali slavu islama i ugled muslimana i kur'ansku državu osim sa iskrenim bratstvom i pobratimljenim srcima?

Mislite li da se islam proširio na Istok i na Zapad bez čvrste vjere u islam i bez pridržavanja za Allahovo uže?

Mislite li da je dolazak miliona ljudi u islam sa zadovoljstvom i voljom ostvareno bez primjernosti pozivača i bez doslijednosti muslimana?

Mislite li da kamen temeljac koji su postavili u izgradnji islamske države i njegove misije da se postavio bez bratstva i tolerancije?

Zar niste čitali u historiji, o islamska omladino, da islamski lider Muhammed ﷺ nije utemeljio prvu državu islama u Medini sve dok nije zbratimio Muhadžire i Ensarije, i pomirio dva velika medinska plemena Evs i Hazredž da bi se ujedinili sve pod islamskim načelom koje glasi "Držite se čvrsto Allahovog užeta i nemojte se razjedinjavati", i pod principom "Zaista je ovaj ummet (narod) jedan, a Ja sam vaš Gospodar i samo se Mene bojte".

Sa namjerom da stvorite svjetsku državu u kojoj ćete biti vodeći narod i da podignete baklju Tevhida (monoteizma) i da uspostavite u ljudskim srcima načela jednakosti, pravednosti i slobode?!

Kolika je bila srdžba Muhammeda ﷺ i njegovo upozorenje kada su Jevreji pokušali da razdore i posvađaju Evs i Hazredž i da potresu njihovo jedinstvo i da naprave svađu. Čak su izvadili oružje i za malo se između njih stvorila velika spletka. Tada ih je Muhammed ﷺ pomirio sa učtivošću i kritikovao ih je govoreći:

"Zar još uvjek sa paganskim navikama i pozivima, a ja sam među vama? Zar ste zaboravili da vas je Allah ﷻ uputio u islam i počastio, prekinuo neislamske pozive i spasio vas nevjerstva i pomirio vas?" Tada je Allah ﷻ objavio sljedeće riječi:

"O vjernici, ako se budete pokoravali nekim od onih kojima je data Knjiga; oni će vas, nakon što ste prihvatili pravu vjeru, ponovo vratiti u nevjernike. A kako možete nevjernici postati kada vam se kazuju Allahovi ajeti i kada je među vama Njegov poslanik? A ko je čvrsto uz Allaha, taj je već upućen na pravi put".

*   *   *

I na kraju, islamska omladino!!!
Učvrstite vaše bratstvo, udubite vaše jedinstvo, pobratimite se međusobno u duhu Allahove vjere, popravite vaše namjere i pokajanja u sebi i odlikujte se među ljudima sa vašim moralom i etikom, i dajte primjer u ponašanju vašim djelima, izvršavajte obaveze prema islamskom bratstvu i uputite se islamskom naukom i metodom u jačanju vaše ljubavi i uzmite Kur'an kao vaše uputstvo!!!
Ako tako postupite znajte da ste vi pobjednici, a Allahova vojska je uvjek pobjednička, i radite, Allah ﷻ će vidjeti vaša djela.
Ovo je poruka za onoga koji ima srce i voli uputu, i naša posljednja dova je:
Zahvalnost pripada samo Allahu ﷻ Gospodaru svih svjetova!

AMIN!

SADRŽAJ:

